BERG SPAREBANK
Lokalbanken ved din side

Årsberetning 2016

En lokalbank i eika.

1. Innledning

Berg Sparebank har datterselskapene AS Storgaten 10 og Berg Sparebank Eiendomsmegling AS som inngår i konsernregnskapet. Konsernregnskapet avviker ikke vesentlig fra bankens regnskap. Der ikke annet er nevnt, tar opplysningene i årsberetningen utgangspunkt i morbankens virksomhet og regnskap.

Berg Sparebanks regnskap for 2016 viser et resultat før skatt på 45 millioner. Dette er en økning på 12,7 millioner fra 2015. Året 2016 var positivt preget av økt rentenetto, økte verdipapirinntekter, lave tap på utlån og ekstraordinære inntekter fra bankens andel av gevinst ved VISA Norges salg av aksjer i Visa Europe. I prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK) er resultatet økt fra 1,29 prosent i 2015 til 1,77 prosent i 2016.

Rentenettoen er økt med 4,2 millioner. Økningen i kroner skyldes primært økt utlånsvolum, bruk av overskuddslikviditet med lav avkastning til å finansiere utlånsvekst, samt markedstilpasning av kundebetingelser. I prosent av GFK øker rentenettoen fra 2,08 prosent i 2015 til 2,20 prosent i 2016.

Andre driftsinntekter er økt med 5,3 millioner. I prosent av GFK økte andre driftsinntekter fra 0,95 prosent i 2015 til 1,14 prosent i 2016.

Netto provisjonsinntekter fra banktjenester utgjør 16,8 millioner – en nedgang på 2,1 millioner sammenlignet med samme tidspunkt i fjor. Dette skyldes i all hovedsak redusert provisjon på utlånsporteføljen i Eika Boligkreditt.

Utbytte fra aksjer og egenkapitalbevis reduseres med 0,9 millioner fra 6,6 millioner i 2015 til 5,7 millioner i 2016.

Det er bokført gevinst på verdipapirer klassifisert som omløpsmidler på 5,8 millioner. Av dette utgjør bokført gevinst på obligasjoner 1,1 millioner, bokført kursgevinst på aksjeportefølje 4,7 millioner. Netto gevinst på valuta er bokført med 0,5 millioner.

Driftskostnadene for 2016 er 0,5 millioner lavere enn kostnadene for 2015. Målt mot GFK er kostnadene 1,69 prosent mot 1,74 prosent i 2015. Banken har fokus på kostnader, og skal være kostnadseffektiv gjennom blant annet å gevinstrealisere på digitale investeringer.

Tap på utlån og garantier utgjør summen av individuelle nedskrivninger, nedskrivninger på grupper av lån, konstaterte tap og inngått på tidligere tap. Ved utgangen av 2016 kostnadsføres netto 1,2 millioner i tap på utlån og garantier mot 0,4 millioner i 2015. I prosent av GFK utgjør tap på utlån og garantier 0,05 prosent mot 0,01 prosent i 2015.

Berg Sparebank har i 2016 en utlånsvekst inklusive Eika Boligkreditt på 11,1 prosent. Innskuddsveksten er på 1,3 prosent. Bankens forvaltningskapital er økt med 1,1 prosent til 2.557 millioner.

Utlån i bankens balanse er ved utgangen av året 2.173 millioner, mens porteføljen i Eika Boligkreditt er på 988 millioner – totalt er utlånsporteføljen på 3.161 millioner. Bankens totale forretningskapital er på 3.545 millioner, en økning på 6,1 prosent.

2. Samfunnsøkonomi og rammevilkår

Økonomisk og politisk er 2016 preget av begivenheter som blant annet «Brexit» og Donald J. Trump som USA's nye president. Slike omveltninger skaper usikkerhet, og vil prege den økonomiske utviklingen i fremtiden.

Fjoråret ble innledet med betydelig markedsturbulens og frykt for ny global krise. Usikkerhet om Kinas økonomiske situasjon var en av faktorene som førte til et betydelig fall i oljeprisen i januar. Gjennom året steg derimot oljeprisen til om lag 50 USD fatet, etter blant annet enighet om produksjonskutt i OPEC-landene mot slutten av året. Verdens børser endte, etter den svært svake starten, med en god utvikling sett under ett.

I eurosonen endte veksten i 2016 på 1,7 prosent, hvilket var en lavere veksttakt enn det foregående året. Utviklingen var imidlertid bedre enn ventet og ble trukket opp av økt vekst i privat forbruk som følge av lav inflasjon og derigjennom høyere vekst i husholdningenes realinntekt. Fremover er det derimot utsikter til økt prisvekst som vil kunne avdempe denne positive utviklingen. I tillegg er det betydelig usikkerhet knyttet til Storbritannias fremtidige handelsavtale med EU og ikke minst EU's fremtid. Den europeiske sentralbanken har fremholdt sin svært ekspansive pengepolitikk med negativ styringsrente kombinert med kjøp av store volumer verdipapirer («kvantitative lettelser»).

Det økonomiske bildet i USA er vesentlig bedre enn i eurosonen. 2016 var riktignok preget av et svakt første halvår, men aktiviteten tok seg opp mot slutten av året. Arbeidsmarkedet har hatt en positiv utvikling over en lengre periode og inflasjonen har begynt å stige. Som en konsekvens har sentralbanken FED økt styringsrenten to ganger, i desember 2015 og desember 2016.

Norsk økonomi var i 2016 inne i sitt andre år med unormalt svak økonomisk vekst. De siste prognoser fra Statistisk Sentralbyrå peker mot en vekst i BNP for Fastlands-Norge på 0,7 prosent, klart lavere enn de 2 prosent som SSB antar er den mer normale veksten for norsk økonomi. For å holde veksten oppe, og motvirke de negative virkningene av et vedvarende fall i oljeinvesteringene, førte myndighetene i 2016 en ekspansiv finanspolitikk samtidig som Norges Bank reduserte sin foliorente fra 0,75 prosent til 0,5 prosent. Også i 2017 blir finanspolitikken ekspansiv.

Utsiktene for 2017 preges av behersket optimisme i de fleste norske prognosemiljøer. Den økonomiske veksten antas å ta seg noe opp til tross for vedvarende svak utvikling i oljenæringene, men arbeidsledigheten vil holde seg om lag på dagens nivåer. Pris- og lønnsvekst antas å bli moderat, Likevel vil kredittveksten trolig fortsette å holde seg høy i husholdningssektoren, takket være fortsatt stigning i boligprisene i de fleste deler av landet.

Norsk økonomi blir imidlertid stadig mer sårbar for et alvorlig tilbakeslag i boligmarkedene. Finanstilsynet advarer om økt risiko, desto høyere boligprisene og nybyggingsaktiviteten blir. For å dempe boligprisveksten strammet Finanstilsynet inn boliglånsforskriften i fjor høst, blant annet med særskilte krav til egenkapital ved kjøp av sekundærbolig i Oslo.

2.1 Boligprisen

På landsbasis steg boligprisene med 8,3 prosent i 2016. Utviklingen var preget av regionale forskjeller, med svært kraftig vekst i Oslo og negativ vekst på Sør-Vestlandet, som er blitt hardest rammet av virkningene av oljeprisfallet. Boligmarkedet påvirkes av mange faktorer som tilbud og etterspørsel,

befolkningsvekst, arbeidsledighet og ikke minst boligrente. Den rekordlave boliglånsrenten er en av de sterkeste driverne til boligprisveksten. Myndighetene har lenge vært bekymret for utviklingen i boligprisene, særlig ettersom det bidrar til å øke husholdningenes gjeldsvekst.

2.2 Oljeprisen

Oljeprisen og produksjonen bestemmer i grove trekk hvor mye penger staten har å rutte med, hvor stort overskuddet blir, og hvor mye som kan overføres til Statens pensjonsfond utland (oljefondet).

Året startet verst mulig for oljeprisen, og fra 1. januar til bunnoteringen 20. januar falt den med over 27 prosent, til litt over 27 USD fatet. Oljeprisen krabbet fort over 30 USD fatet igjen, og siden har den ikke vært under. Ved årets slutt står den i like under 57 USD fatet. Fra toppunktet i juni 2014 på ca USD 115 per fat falt til dagens nivåer er et dramatisk inntektsfall for den norske stat i tillegg til de negative virkninger dette gir for investeringer og sysselsetting i olje og offshorerelatert sektor.

2.3 Sysselsetting

Sysselsettingen i Norge har falt de siste årene og endte med en arbeidsledighet på i underkant av 5 prosent ved utgangen av året. Det er en økning i arbeidsledigheten på ca 0,4 prosentpoeng fra 2015. Det er hovedsakelig oljeprisfallet og de negative ringvirkninger dette har for olje- og offshorerelaterte virksomheter som bidrar til fallet i sysselsettingen

2.4 Renteutviklingen

Norges Bank har et mål om en årsvekst i konsumprisene som over tid er nær 2,5 prosent. Styringsrenten er et av sentralbankens viktigste styringsverktøy for å nå dette målet, og styringsrenten blir brukt aktivt for å stimulere veksten i økonomien. Sentralbanken kuttet styringsrenten i mars med 0,25 prosentpoeng til 0,5 prosent. Begrunnelsen var at vekstutsiktene for norsk økonomi var noe svekket, og forventninger om avtakende prisvekst.

2.5 Kronekursen

Den norske kronens kursutvikling over tid er sterkt knyttet til oljeprisen. Siden oljeprisfallet i 2014 har vi sett en betydelig svekkelse av norske kroner mot de store valutaene. Kronekursen var i gjennomsnitt i 2016 på et relativt svakt nivå, og om lag 2 prosentpoeng svakere enn i 2015. I forhold til Euro er norske kroner opp 5,6 prosent. Svenske kroner noteres ved årsskiftet til kurs 95, hvilket betyr en styrkelse av norske kroner på 9,5 prosent i løpet av 2016.

2.6 Børsutviklingen

Oslo Børs endte opp 12,1 prosent for året. I et historisk perspektiv er renten meget lav, og 2016 ble kanskje det året hvor Ola Nordmann innså dette, og flyttet mer penger fra bank til aksjer eller andre aktiva med høyere risiko. Vi tror denne trenden fortsetter, og det vil være positivt for aksjemarkedene.

3. Lokalmarkedet

Halden er et attraktivt sted å bo med gunstige boligpriser, flott natur og et rikt idretts- og kulturliv. Med firefelts motorvei til Oslo og Gøteborg ligger Halden sentralt plassert for pendlere, og ikke minst for næringsliv med kundegrunnlag utenfor kommunens grenser.

Tilgang på attraktive arbeidsplasser er en viktig driver for å tiltrekke seg nye innbyggere. Etter Halden kommune er det kabelfabrikken Nexans som er byens største arbeidsgiver tett fulgt av Fresenius Kabi og Norske Skog Saugbrugs. Disse hjørnesteinsbedriftene er viktige for Halden, og gir næringsgrunnlag til et mangfold av forskjellige lokale underleverandører. Den betydelige svekkelsen av

norske kroner fra høsten 2014 har bidratt til å styrke konkurransekraften til disse virksomhetene, og dette bidrar også indirekte til å styrke næringsgrunnlaget til underskogen av leverandørbedrifter til de samme virksomhetene.

Arbeidsledigheten i Halden er omtrent uendret i 2016, og er på 3,0 prosent ved utgangen av november. Det er svakt ned fra 3,1 prosent på samme tid i fjor.

Fredriksten festning har betydd mye for Halden siden festningen ble påbegynt i år 1661. Mest kjent er festningen som stedet der den svenske krigerkongen Karl XII falt i år 1718. I nåtid er Fredriksten festnings rolle som forsvarsverk over, men til gjengjeld er festningen nå en betydelig kulturarena med ett utall arrangementer med stort mangfold. Siden 2005 har Opera Østfold satt opp mange kjente operaer som Aurora, Trubaduren, Turandot, Carmen, Nabucco og Tosca av Puccini med stor suksess på Fredriksten Festning.

Festningen er også en populær arena for konserter, og artister som Andrea Bocelli, Leonard Cohen, Roxette, Robert Wells har lagt sine konserter til Fredriksten. TV-produksjonen og arrangementet «Allsang på Grensen» har også sitt tilhold på festningen, og programmets tiende sesong som ble gjennomført i 2016 ble også sendt på norsk, svensk og dansk TV. «Allsang på Grensen» er viktig for markedsføring av Halden, og for verdiskapningen til lokalt næringsliv. Fredriksten Festning er også base og målgang for Norges største sykkelritt – Grenserittet. Festivalen Tons of Rock, Den Hvite Dame, Ladies Tour of Norway og amcartreffet – Grensetreffet – er andre arrangement som har Halden og Fredriksten Festning som arena.

4. Virksomhetens art, lokalisering og styring.

4.1 Eierstyring og selskapsledelse (Corporate Governance)

4.1.1 Innledning

Corporate Governance dreier seg i korte trekk om prinsipper for god eierstyring og selskapsledelse. Prinsippene regulerer forholdet mellom eierne, styret og ledelsen. I en litt videre forstand omfatter CG også forholdet til andre som for eksempel ansatte, kreditorer, myndigheter, lokalsamfunn og forretningsforbindelser. Følgende redegjørelse bygger i store trekk på Norsk Anbefaling, tilpasset en modell for norske sparebanker som er anbefalt av Sparebankforeningen i Norge.

4.1.2 Generalforsamlingen

Bankens øverste organ er Generalforsamlingen. Dette er sammensatt av 3 grupperinger - kundevalgte, offentlig oppnevnte og ansatte. Generalforsamlingens sammensetning er 8 representanter valgt av kundene, 4 valgt av kommunen og 4 valgt av de ansatte. Generalforsamlingen velger bankens styre og revisor. Generalforsamlingens kontroll med virksomheten utøves av statsautorisert revisor. Styret er Generalforsamlingens organ for å lede og utøve den strategiske og operative driften av banken. Generalforsamlingen godkjenner årsregnskapet og beslutter honorarer til bankens tillitsvalgte. Det avgis egen beretning fra revisor til Generalforsamlingen i forbindelse med fremlegging og godkjenning av årsregnskapet. Det avholdes årlig minimum to møter i Generalforsamlingen hvor årsregnskap, årsberetning og disponering av overskudd vedtas. I tillegg gjennomføres valg i henhold til lov og vedtekter. Møtene i Generalforsamlingen ledes av Generalforsamlingens leder eller nestleder. Innkalling skal i henhold til allmennaksjeloven sendes ut minimum 14 dager før møtet.

4.1.3. Styret.

Styret fører løpende kontroll med bankens drift og risikoposisjonering gjennom kvartalsvise rapporteringer av finansielle nøkkeltall og strategiske måltall. Gjennom utarbeidelse av policydokumenter og instrukser for risikoområder, bevilgningsfullmakter, årlig ICAAP og intern kontrollrapportering i henhold til egen forskrift for bankene, følger styret med på bankens strategiske og operasjonelle risiko. Dette arbeidet overvåkes av revisor, som avgir en årlig erklæring vedrørende arbeidet med intern kontroll og ICAAP.

4.1.4 Valgkomité

Finansforetaksloven og bankens vedtekter regulerer hvordan valgkomitéarbeidet skal foregå i Berg Sparebank. Ansattes representanter og offentlig oppnevnte representanter til Generalforsamlingen velges etter egne prosedyrer. Kundevalgte velges i et eget valgmøte, etter innstilling fra valgkomitéen. Komitéen foreslår medlemmer til Generalforsamling, styret, valgkomite og øvrige komiteer. Valgkomitéen består av 3 representanter hvorav 1 representant er fra de ansatte.

4.1.5 Bankens ledelse

Bankens ledelse består, foruten banksjef, av 3 ledere, hver med ansvar for egen avdeling i organisasjonen. Banksjef rapporterer til styret. Han ble ansatt som banksjef i Berg Sparebank i mars 2007. Banksjef har 31 års bankerfaring fra Berg Sparebank, de siste 17 som leder. Controller er leder av økonomi og intern drift og banksjefens stedfortreder. Salgssjef og avdelingsleder PM og BM er leder for de fleste rådgivende aktivitetene mot både personmarkedet og bedriftsmarkedet. Markedssjef og avdelingsleder KS er leder for bankens kundeserviceavdeling. For ytterligere detaljer henvises til bankens organisasjonsplan.

4.1.6 Bankens virksomhet og lokalisering

Berg Sparebank er selvstendig lokalbank med hovedkontor i sentrum av Halden, og avdelingskontor i Storgaten 10 i Fredrikstad. Bankens Visjon, Kjerneverdier og Forretningside er:

Visjon:

Berg Sparebank skal være en drivkraft i lokalsamfunnet, og gjennom våre motiverte, kompetente og serviceinnstilte medarbeidere skal vi ha markedets mest tilfredse kunder.

Kjerneverdier:

Blid, Engasjert, Rask, Grundig

Forretningside:
Berg Sparebank skal være en selvstendig lokalbank med aktiv personlig service for enkeltpersoner, næringsliv og landbruk.

Banken skal dekke kundenes behov for finansielle tjenester, forsikring og økonomisk rådgivning gjennom alle livsfaser. Berg Sparebank er en selveiende institusjon uten eksterne eiere. Bankens styrings- og kontrollorganer har sine respektive oppgaver og formål. De ulike organers roller og ansvar er definert gjennom lovgivning, forskrifter og vedtekter.

4.1.7 Selskapskapital

Styret har definert langsiktig minimumsmål for ren kjernekapitaldekning til 14,0 %. Tilsvarende er kjernekapitaldekning og krav til ansvarlig kapitaldekning satt til henholdsvis 15,0 % og 17,0 %. Dagens nivå på 23,48 prosent ren kjernekapitaldekning gir oss en solid buffer til minimumsmålet, og den skal gradvis styrkes gjennom uendret risikoprofil og vekst tilpasset bankens lønnsomhet.

4.1.8 Styret, sammensetning og uavhengighet

Styret består av 6 medlemmer og 4 varamedlemmer valgt av Generalforsamlingen. Kvinneandelen i styret er p.t. 50 prosent. Leder og nestleder velges av Generalforsamlingen ved særskilte valg. 1 medlem og 1 varamedlem velges blant de ansatte. Samtlige valgte medlemmer velges for to år. Uttredende medlemmer og varamedlemmer kan gjenvelges.

4.1.9 Risiko- og Revisjonsutvalg

Det er etablert eget Risiko- og Revisjonsutvalg i tråd med Finansforetakslovens § 8-18, §8-20 samt §13-6. To medlemmer av styret, hvorav en med revisjonsutdanning, utgjør Risiko- og Revisjonsutvalget i Berg Sparebank. Det er utarbeidet egen instruks for Risiko- og Revisjonsutvalget. Utvalget utarbeider og følger en årsplan for sitt arbeid.

4.1.10 Styrets arbeid

Styret utarbeider og følger en årsplan for sitt arbeid. Årsplanen tidfester sentrale områder som oppdatering av strategisk plan, nøkkeltallsrapporteringer, ICAAP, internkontroll med mer. Det utarbeides månedlige regnskaper og kvartalsvise delårsregnskaper. Styret har i sitt arbeid fokus på at banken organiseres på en forsvarlig måte samt på bankens økonomiske stilling og formuesforvaltning. Det er utarbeidet egen instruks for styret. Instruks for banksjef er utarbeidet og vedtatt i styret.

4.1.11 Godtgjørelse til styret

Godtgjørelse til styret innstilles av valgkomite og besluttes av Generalforsamlingen. Godtgjørelsen fremgår av note til årsregnskapet. Berg Sparebank har ikke etablert bonusordninger eller andre former for kompensasjon til styremedlemmer.

4.1.12 Godtgjørelse til ledende ansatte

Godtgjørelse til ledende ansatte er regulert av retningslinjer for godtgjørelse i Berg Sparebank vedtatt av styret. Godtgjørelse består av fast lønn, samt bonus. Bonus kan ikke utgjøre mer enn 1,5 x brutto månedslønn til lavest lønnet ansatt. Bonusordningen gjelder samtlige ansatte. Banksjef har ingen bonusordning. Banksjefens lønn og øvrige godtgjørelse fremgår av note til årsregnskapet. Lønn og godtgjørelse til banksjef besluttes årlig i styremøte.

4.1.13 Informasjon/kommunikasjon

Banken utarbeider kvartalsvise delårsregnskaper samt årsregnskap. Denne informasjonen blir tilgjengeliggjort for offentligheten gjennom trykte rapporter og på bankens hjemmeside.

4.1.14 Revisor

Revisor deltar i møter med styret og Risiko- og Revisjonsutvalget i forbindelse med behandling av internkontroll samt ved styrets godkjenning av bankens årsregnskap. Revisor deltar også i Generalforsamlingens møte i mars hvor årsregnskapet legges frem for endelig godkjenning. Revisor gjennomgår den interne kontrollen og avlegger en årlig beretning om denne samt bankens ICAAP prosess. Revisor fremlegger dokumentasjon på arbeid som er utført ut over ordinær revisjon. Revisors godtgjørelse fremlegges til godkjennelse i Generalforsamlingens møte i mars.

4.2 Etikk

Berg Sparebank er forvalter av sine kunders midler, og skal fremstå som en etterrettelig, solid og troverdig samarbeidspartner overfor kunder og andre forretningsforbindelser. Som bank er vi i særlig grad avhengig av omverdenens tillit. Kunder, offentlige myndigheter og andre finansinstitusjoner må til enhver tid ha tillit til bankens profesjonalitet og integritet. Dette innebærer et krav om integritet i den enkeltes handlemåte, samt en forpliktelse til å opptre etisk forsvarlig, og dette er nedfelt i bankens etiske retningslinjer.

4.3 Personale, sykefravær og arbeidsmiljø

Ved årets slutt hadde Berg Sparebank 27 ansatte, hvorav 4 er deltidsansatte. Dette utgjør 25,6 årsverk. 55,6 prosent av bankens ansatte er kvinner. Banken arbeider aktivt for at alle ansatte skal være sikret like muligheter til kompetanseutvikling, avansement, meningsfullt arbeid og lik vurdering ved lønnsfastsettelse.

Årets sykefravær var på 199 dagsverk. Dette utgjør 3,5 prosent av total arbeidstid. Av dette utgjør langtidsfravær 164 dagsverk eller 82 prosent. Arbeidsmiljøet er godt, og banken har etablert gode HMS-rutiner. I samarbeid med tillitsvalgte, verneombud, og med bistand fra Halden Felles Bedriftshelsetjeneste er arbeidsmiljøet under fortløpende vurdering. Arbeidsulykker er ikke årsak til sykefravær.

4.4 Samfunnsansvar

Banken har en viktig rolle i folks liv. Det være seg privatpersoner som får oppfylt drømmen sin om ny bolig eller bedriftskunder som får hjelp til å sette gode ideer ut i livet. Vi avlaster risiko, sikrer likviditet og stimulerer samfunnet. Ikke minst bidrar banken til lokalsamfunnet gjennom gaver og sponsorater til idrett, kultur, ideelle organisasjoner og andre samfunnsnyttige formål.

Samfunnsansvaret innebærer også at banken skal ha et bevisst forhold til sine interessenter og påse at bankens handlinger bidrar til en sosialt ansvarlig forretningsdrift. Banken og våre ansatte skal ikke på noen måte anbefale eller ta initiativ til brudd eller omgåelse av gjeldende lover og forskrifter. Forholdet til kunder og leverandører er også regulert i bankens etiske retningslinjer.

Arbeidsmarkedskriminalitet, korrupsjonsbekjempelse og ID-tyveri er aktuelle problemstillinger i samfunnet i dag. Myndighetenes fokus på hvitvask og finansnæringens ansvar er stor. Banken har interne kontroll – og kommunikasjonsrutiner for å ivareta pliktene som lovgivning rundt hvitvasking og kontroll av rett identitet krever. To ansatte ble i løpet av 2016 internsertifisert gjennom Eika gruppen på området Antihvitvask og Sanksjoner. Målet med kurset er at deltagerne skal få inngående kunnskap om hvitvaskingsregelverket og bakgrunnen for regelverket. Hvitvaskingsloven pålegger finansnæringen å forhindre hvitvasking av penger. God kunnskap om kundene og deres bruk av

finansielle tjenester er derfor påkrevd. Det betyr at bank og forsikring må stille kundene noen spørsmål som kan oppleves som uvanlige. Bankene er lovpålagt å melde inn «Mistenkelige transaksjoner» til Økokrim.

For å sikre etterlevelse av retningslinjer, god rådgivningsskikk og godt omdømme gjennomfører ansatte ulike etterutdanningsprogram, kurs og sertifiseringer (jfr. avsnitt 5.2). Ved utgangen av 2016 har banken åtte ansatte med tittelen «Autorisert Finansiell Rådgiver». Banken sikrer ansatte innflytelse gjennom godt samarbeid med de tillitsvalgte innenfor de rammer og tradisjoner som gjelder for bransjen. Det legges videre til rette for at rekrutteringer skjer fra et bredt utvalg av samfunnet og eldre arbeidstakere kan få et yrkesaktivt liv frem til alderspensjonering og bidra til å redusere antall tidligpensjoneringer i banken.

Banken ønsker å opptre ansvarlig i forhold til miljø og klima. I 2016 ble banken resertifisert som Miljøfyrtårn. Det betyr at banken oppfyller strenge krav til arbeidsmiljø, innkjøp, energi, transport, avfall, utslipp og estetikk. Banken forurenser derfor ikke det ytre miljø mer enn det som er normalt for denne type virksomhet.

5. Virksomheten i 2016.

Berg Sparebank har lagt bak seg et aktivt år som har resultert i til sammen 822 nye kundeforhold, og en samlet utlånsvekst på 316 millioner. Bankens utlånsvekst er på 11,1 prosent, til sammen 4,7 prosent over den nasjonale kredittvekst til husholdninger som til sammenligning er på 6,4 prosent. Veksten i kundeinnskudd er på 1,3 prosent, og banken har gjennom året bevisst brukt overskuddslikviditet til å finansiere utlånsvekst. Banken jobber aktivt for å gi sine kunder gode digitale løsninger, og ikke minst helhetlig økonomisk rådgivning gjennom både fysiske og webbaserte kundemøter.

Banken gjennomfører årlig kundetilfredshetsundersøkelser og resultatet av årets undersøkelse bekrefter tidligere års resultater:

«Berg Sparebank er en 5-stjerners leverandør som kjennetegnes ved å ha begeistrede kunder. En score på 80 poeng på kundetilfredshet er helt i Norges-toppen og vitner om en bank som setter kunden i sentrum for sin virksomhet. Barcode Intelligence gratulerer Berg Sparebank med fremragende resultat!».

I 2016 er Norges Banks styringsrente redusert en gang med til sammen 0,25 prosentpoeng. Pengemarkedsrenten 3 måneders nibor falt fra 1,13 prosent til rekordlave 0,94 prosent for så å stige til 1,17 ved utgangen av året. Berg Sparebank har i den kontekst konkurransetilpasset sine renter på innskudd og lån en gang i 2016. I tillegg har banken varslet sine kunder om en marginal renteøkning for innskudd og boliglån fra 20. februar 2017. Banken forventer hard konkurranse om kundene med tilhørende press på marginer, og dette vil påvirke lønnsomheten i 2017.

Bankbransjen er i betydelig endring med digitalisering og kostnadsoptimalisering som viktige drivere. Som følge av dette er kundeadferden i betydelig endring og dette påvirker bankenes forretningsmodell, strategier og organisering. Derfor er det viktig at vi tar strategiske grep på de områder vi selv har mulighet for å påvirke. Vårt målbilde er å levere digitale løsninger på høyde med våre konkurrenter, og å levere overlegen helhetlig økonomisk rådgivning til våre person- og bedriftskunder.

5.1 Styrets arbeid i 2016

Styret har avholdt 8 ordinære styremøter og 5 risiko- og revisjonsutvalgsmøter. I tillegg har styret hatt en 2 dagers strategisamling sammen med bankens ledergruppe. Styremøtene skjer etter fast årsplan. Styret evaluerer årlig sin sammensetning og arbeidsform, og det foretas løpende oppfølgning av vedtatte planer og budsjetter.

I 2016 har styret særlig vektlagt arbeidet med:

- Virksomhetsstyring og risikorapportering.
- Revidering av policyer knyttet til kapitaldekningsregelverk – Basel II.
- ICAAP.
- Vurdering av langsiktig minimumsmål for ren kjernekapital, kjernekapital, og kapitaldekning.
- Tilpasning til ny Finansforetakslov, herunder nye vedtekter.
- Behandling av søknader om gaver.
- Pensjonsforpliktelser, herunder avvikling av YTP og etablering av ny felles ITP.
- Oppfølgning av vedtak.
- Oppfølgning av økonomi, likviditet og funding.
- Kostnadsutvikling og tiltak for kostnadsforbedring.
- Oppfølgning av mislighold og utsatte engasjementer.
- Oppfølgning av store engasjementer og problemengasjementer.
- Strategiarbeid, herunder digitalisering og endring av kundeadferd.
- Konkurransesituasjon, herunder bærekraftig prising av risiko og utfordringer knyttet til vekst.
- Organisering, herunder tiltak for å redusere operasjonell risiko.

I 2016 har Risiko- og revisjonsutvalget særlig vektlagt arbeidet med:

- Årsregnskap med noter.
- Møte med bankens revisor.
- Virksomhetsstyring og risikorapportering.
- Revidering av policyer knyttet til kapitaldekningsregelverk – Basel II.
- Pilar III og ICAAP.
- Vurdering av langsiktig minimumsmål for ren kjernekapital, kjernekapital, og kapitaldekning.
- Gjennomgang av store engasjementer og problemengasjementer.

5.2 Organisasjonen

Bankens kollektive kompetanse er en av bankens viktigste ressurser, og det er et stort fokus på kompetanseutvikling. I løpet av inneværende år er følgende kompetansetiltak gjennomført:

- 4 BM rådgivere har trent på helhetlig økonomisk rådgivning basert på bredde mal fra EIKA i forbindelse med Operasjon taktskifte.
- 1 BM rådgiver gjennomfører kurs i rettslære/skatterett ved HIØ.
- 1 BM rådgiver har gjennomført kurs internsertifisering BM-rådgiver.
- 3 rådgivere sertifisert via Godkjenningsordningen for forsikring.
- 1 KS rådgiver har gjennomført internsertifisering Dagligbank.
- 4 nye AFR-rådgivere er autorisert.
- 4 AFR-rådgivere har gjennomført oppdateringsprøven.

- 10 rådgivere har gjennomført/gjennomfører opplæring i forbindelse med oppdatering av kunnskap (GOS).
- 2 medarbeidere ble internsertifisert på området Antihvitvask og Sanksjoner.

5.3 Eika Alliansen.

Berg Sparebank er aksjonær i Eika Gruppen AS og en av 73 lokalbanker i Eika Alliansen. Lokalbankene, Eika Gruppen og Eika Boligkreditt utgjør Eika Alliansen. Eika Alliansen er en av Norges største finansgrupperinger, med en samlet forvaltningskapital på 360 milliarder kroner.

Lokalbankene ved din side

Lokalbanker har bidratt til økonomisk utvikling og trygghet for privatkunder og lokalt næringsliv i norske lokalsamfunn i snart 200 år. Lokalbankene i Eika Alliansen har full selvstendighet og styring av egen strategi og sin lokale merkevare. Nærhet og personlig engasjement for kundene og lokalsamfunnet, kombinert med inngående kunnskap om kundenes behov og bedriftenes lokale marked, er lokalbankenes viktigste konkurransefortrinn. Lokalbankene i Eika Alliansen er dermed unike og viktige økonomiske bidragsytere til vekst og utvikling for både privatpersoner og norsk samfunns- og næringsliv. I første rekke gjennom sitt engasjement for lokalsamfunnet og som tilbyder av økonomisk rådgiving, kreditt og finans- produkter tilpasset lokalt næringsliv og folk flest. Lokalbankene i Eika Alliansen har blant landets mest tilfredse kunder både i personmarkedet og bedriftsmarkedet. Med ca 200 bankkontorer i 120 kommuner representerer lokalbankene en viktig aktør i norsk finansnæring og bidrar til verdiskaping i mange norske lokalsamfunn.

Eika Gruppen styrker lokalbanken

Eika Gruppen utgjør finanskonsernet i Eika Alliansen, og konsernets visjon er «Vi styrker lokalbanken». Konsernets kjernevirksomhet er tjenesteleveranser til lokalbanken og lokalbankens kunder. Eika Gruppen utvikler og leverer tjenester som understøtter stabil og effektiv bankdrift, samt løsninger og kompetanse som sikrer kundene, bankene og deres lokalsamfunn vekst og utvikling. Konkret innebærer det blant annet å levere en komplett plattform for bank- infrastruktur, inkludert IT, betalingsformidling og digitale tjenester som nett- og mobilbank. Eika Gruppen har et prosjekt- og utviklingsmiljø som utvikler nye, digitale løsninger for lokalbankene. Produktselskapene i Eika Gruppen - Eika Forsikring, Eika Kredittbank, Eika Kapitalforvaltning og Aktiv Eiendomsmegling - leverer et bredt spekter av finansielle produkter, kommersielle løsninger og kompetansehevende konsepter. Utover disse leveransene gir Eika Gruppen alliansebankene tilgang til kompetanseutvikling med Eika Skolen, virksomhetsstyring med Eika ViS, økonomi- og regnskapstjenester med Eika Økonomiservice og depottjenester med Eika Depotservice. I tillegg arbeider Eika Gruppen innenfor områder som kommunikasjon, marked og merkevare og næringspolitikk for å ivareta lokalbankenes næringspolitiske interesser.
Eika Gruppens samlede leveranser sikrer lokalbankenes konkurransedyktighet slik at de kan bygge videre på sin sterke, lokale markedsposisjon

Eika Boligkreditt sikrer lokalbanken langsiktig funding

Eika Boligkreditt er en del av Eika Alliansen og er direkte eid av 73 lokalbanker og OBOS. Selskapet har som hovedformål å sikre lokalbankene tilgang til langsiktig og konkurransedyktig funding ved utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Eika Boligkreditt har en forvaltningskapital på omlag 96 milliarder kroner og er, med sin tilgang til finansiering i både det norske og internasjonale finansmarked, en viktig finansieringskilde for alliansebankene.

eika. Ved din side

5.4 En viktig medspiller i lokalsamfunnet

Gjennom mange år har Berg Sparebank vært en viktig økonomisk bidragsyter til frivillige aktiviteter av kulturell, idrettslig eller sosial art i Halden. I 2016 har banken gjennom gavefondet støttet små og store allmennyttige prosjekter med til sammen 2,6 millioner.

Av prosjektene som har fått støtte er garderobeanlegg på Halden Stadion, løyeprepareringsmaskin til skianlegget på Erte, musikalen «Den hvite dame», Tons of Rock, digitalisering av historiske Halden bilder og Gallakonsert med Det Norske Blåseensemble på Nasjonaldagen for å nevne noe.

Tons of Rock er meget bra for Halden og Fredriksten festning som konsertarena

DNBE - Gallakonsert 17. mai i Halden Kultursal

Glade vinnere av hold byen ren dugnad

Hold byen vår ren - stort engasjement

Banken inviterte sammen med Halden Arbeiderblad og Halden kommune for fjerde året på rad til dugnad for å holde vår vakre by ren for søppel 8 uker sommeren 2016. Kvik Halden FK, Halden Rideklubb, Halden Schäferhundklubb og Halden Skolemusikkorps stilte opp til dugnad, og for sin flotte innsats fikk disse 25.000,- hver i gave, og turister og haldensere fikk en renere og triveligere by.

Bankens Nærmiljøpris på 100.000,- har siden 2007 bidratt til realisering av en rekke aktiviteter og tiltak til glede for haldensernes ulike nærmiljøer. I 2016 ble bankens Nærmiljøpris på kr. 100.000,- tildelt Bjørn-Nicklas Pettersen Myrvang for hans planer for utvidelse av byens skatepark.

I tillegg til å bidra med gaver til allmennyttige formål er Berg Sparebank trolig Haldens største sponsor for lokal idrett og kultur, og stolt sponsor og samarbeidspartner for "Allsang på Grensen". Banken er direkte eller indirekte sponsor og bidragsyter til utallige små og store aktiviteter av kulturell, idrettslig eller sosial art. Vi vet at våre bidrag er med på å gjøre Halden til et enda mer attraktivt og trivelig sted å bo.

Berg Sparebank Open på Halden Golfklubb

Barneritt under Ladies Tour

Årets russekull samlet i Berg Sparebank

Trenings- og utviklingsstipend

6. Risikoforhold og intern kontroll

Styret i Berg Sparebank har etablert en egen policy for virksomhets- og risikostyring. Dokumentet gir en overordnet beskrivelse av virksomhetsstyringen, herunder risikostyringen, i banken og ses i sammenheng med bankens strategi og vedtekter. Revisjon av dokumentet skjer ved behov og minimum én gang pr. år. Finansiell risiko er i hovedsak knyttet til kredittrisiko, likviditetsrisiko og markedsrisiko. Styret får kvartalsvise rapporter om bankens risikosituasjon. Styret mener at bankens risiko- og kapitalstyring er tilfredsstillende.

6.1 Internkontroll

Bankens Internkontroll følger Forskrift om risikostyring og Internkontroll, bankens policy for virksomhets- og risikostyring og instruks for internkontroll. Det er etablert tilfredsstillende rutiner og kontrollhandlinger på alle vesentlige virksomhetsområder. Administrasjonen avgir halvårlige rapporter til styret med vurdering av risikoforhold så vel som kvaliteten av den interne kontrollen. Videre foretar ekstern revisor årlig en vurdering av bankens kontrolltiltak med tilhørende rapport til styret. Revisjonen har i sin rapport for 2016 konkludert med at banken har etablert tilfredsstillende internkontroll.

6.2 Kredittrisiko

Kredittrisiko er risikoen for at en kunde ikke kan oppfylle sine forpliktelser på grunn av manglende betalingsevne eller betalingsvilje, og at etablerte

sikkerheter ikke har tilstrekkelig verdi til å dekke bankens tilgodehavende. Risikoen oppstår hovedsakelig gjennom utlån og garantier.

Banken foretar risikoklassifisering av alle engasjementer som en integrert del av bankens kredittvurdering og saksgangsprosess. Banken benytter et risikoklassifiseringssystem for å overvåke kredittrisiko i bedrifts- og personmarkedsporteføljen. Systemet er basert på en modell som avdekker forventet sannsynlighet for mislighold og tap. Overvåking skjer med bakgrunn i engasjementsstørrelse, risikoklasse og evt. mislighold.

Kredittrisiko styres gjennom bankens kredittstrategi. Det er utarbeidet kreditthåndbok, kredittpolicy, retningslinjer for lån til boligformål og rutiner samt administrativ fullmaktsstruktur for styring av kredittrisiko, herunder klargjøring av krav til dokumentasjon og betjeningsevne for kunder som innvilges kreditt, samt krav til sikkerhet i engasjementene. Risiko i porteføljen blir kontinuerlig overvåket for å avdekke sannsynlighet for mislighold og for å kalkulere tap dersom mislighold inntreffer.

Bankens kredittrisiko består hovedsakelige av små enkeltrisikoer mot privat- og bedriftskundemarkedet. Etablert risikohåndtering skal sikre at kredittrisiko er i samsvar med bankens risikovilje.

6.3 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at banken ikke kan innfri sine forpliktelser ved forfall og refinansiere gjeld til en akseptabel pris. Risikoen omfatter også bankens evne til å finansiere ønsket vekst uten vesentlig økte kostnader. Av bankens likviditetspolicy, som er styrebehandlet, fremgår det at banken skal ha en lav likviditetsrisiko. Likviditetspolicyen har klare rammer for likviditetsnivået i banken, herunder måltall for bufferlikviditet og likviditetsindikatorer, mål for innskuddsdekning og vedtatte rammer for finansieringsstruktur.

6.4 Markedsrisiko

Markedsrisiko kan beskrives som ugunstige endringer relatert til rente, valuta og kursrisiko. Styret har etablert en egen policy for markedsrisiko. Styring av bankens markedsrisiko skjer gjennom definerte rammer for investeringer i aksjer, aksjefond og obligasjoner m.m. Rammene ligger godt innenfor de myndighetsbestemte maksimalgrensene, og vurderes årlig av styret.

6.5 Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risiko for tap som følge av utilstrekkelige/sviktende prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser. Styring av operasjonell risiko ivaretas gjennom bankens policydokument for operasjonell risiko samt gjennom bankens øvrige policyer og retningslinjer. Banken har etablert retningslinjer for rapportering av operasjonelle hendelser som har medført tap eller som kunne gitt tap.

6.6 ICAAP

Berg sparebank er underlagt kapitaldekningsregelverket, og skal derfor i tillegg til å oppfylle minstekrav til ansvarlig kapital, regelmessig gjennomføre en intern kapitalvurderingsprosess (Internal Capital Adequacy Process).

Hensikten med ICAAP – arbeidet er å etablere en prosess for beregning og oppfølging av bankens kapitalbehov i forhold til risikoprofil. Bankens siste ICAAP-rapport tar utgangspunkt i regnskapstallene pr 31.12.2015. Styret har definert langsiktig minimumsmål for ren kjernekapitaldekning til 14,0 prosent. Tilsvarende er kjernekapitaldekning og krav til ansvarlig kapitaldekning satt til henholdsvis 15,0 prosent og 17,0 prosent. Dagens nivå på 23,48 prosent ren kjernekapitaldekning gir oss en solid buffer til minimumsmålet, og den skal

gradvis styrkes gjennom uendret risikoprofil og vekst tilpasset bankens lønnsomhet.

7. Resultatutvikling

Regnskapet er utarbeidet under forutsetning av fortsatt drift. Til grunn for vurderingen ligger bankens sunne økonomiske drift og finansielle stilling, samt vår vurdering av framtidsutsiktene.

Etter styrets oppfatning gir det fremlagte resultatregnskapet og balansen, med tilhørende noter sammen med opplysningene i årsberetningen, en rettvisende oversikt over utviklingen og resultatet av bankens virksomhet og av dens stilling ved årsskiftet. Banken har hatt overskudd i alle kvartaler.

7.1 Årsresultat

Berg Sparebanks resultat for 2016 er preget av en god rentenetto, positive verdipapirinntekter og lave tap på utlån. Berg Sparebanks resultat av ordinær drift etter skatt ble på 36,5 millioner. I prosent av GFK utgjør dette 1,44 prosent. Dette tilsvarer en egenkapitalavkastning på 11,2 prosent, som er 3,2 prosentpoeng høyere enn avkastningen i 2015.

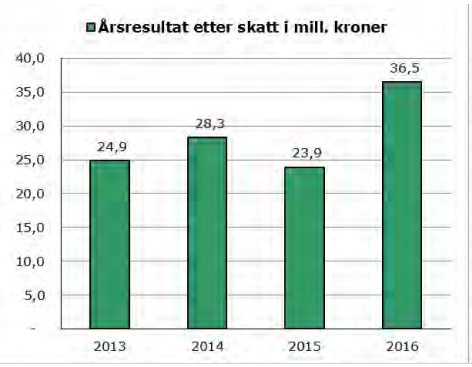

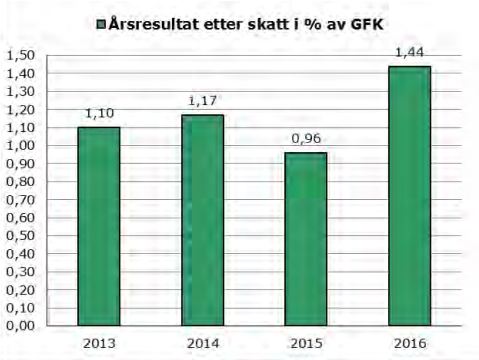

7.2 Rentenetto

Bankens netto rente- og provisjonsinntekter utgjør 56,0 millioner pr. 31.12.2016 og er dermed 4,2 millioner høyere enn ved utgangen av 2015. Bankens rentenetto målt i nominelle kroner er økt med 8,1 prosent. I prosent av GFK har rentenetto økt fra 2,08 prosent til 2,20 prosent. Endringen i rentenetto skyldes primært økt utlånsvolum, bruk av overskuddslikviditet med lav avkastning til å finansiere utlånsvekst, samt markedstilpasning av kundebetingelser.

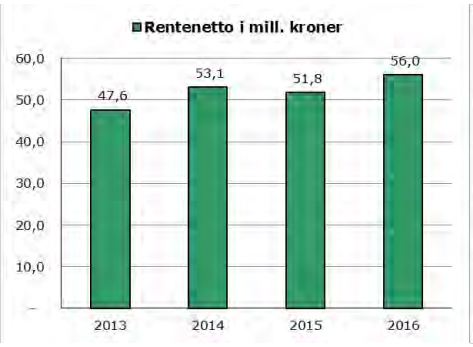

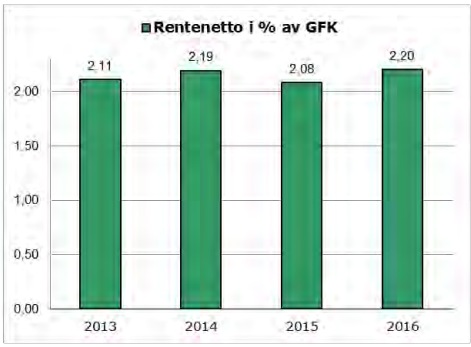

7.3 Netto andre driftsinntekter

Netto gebyr- og provisjonsinntekter er redusert med 2,1 millioner til 16,8 millioner. Reduksjonen i provisjonsinntektene skyldes i hovedsak reduserte provisjoner og marginer fra bankens portefølje av boliglån i Eika Boligkreditt – 2,4 millioner, og bortfall av kundegebyr med 1,4 millioner. Økt fokus på rådgivning, og derav større produktporteføljer, gjør at provisjoner fra salg av livsforsikringsprodukter, provisjoner på spareprodukter og provisjoner/gebyrer fra kortbruk har hatt en god utvikling.

I 2016 har banken mottatt utbytte av eierinteresser i Eika Gruppen med 5,2 millioner. I 2015 mottok vi 5,4 millioner.

Det er bokført gevinst på verdipapirer klassifisert som omløpsmidler på 5,8 millioner. Av dette utgjør bokført gevinst på obligasjoner 1,1 millioner og bokført kursgevinst på aksjeportefølje 4,7 millioner. Netto gevinst på valuta er bokført med 0,5 millioner.

Målt i prosent av GFK utgjør netto andre driftsinntekter 1,14 prosent mot 0,95 prosent i 2015.

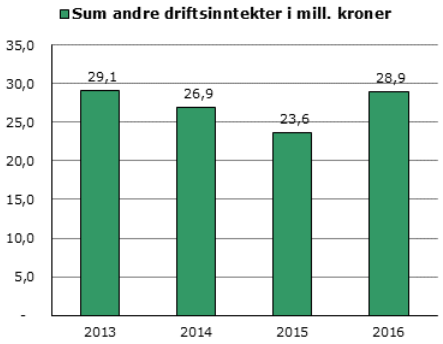

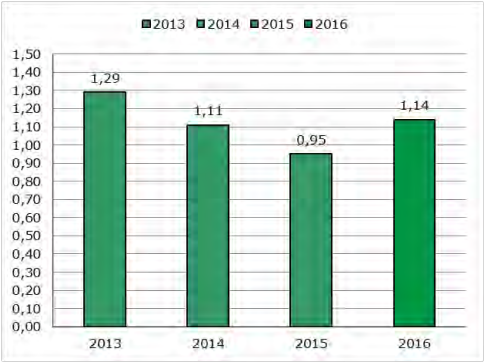

7.4 Kostnader

De samlede driftskostnadene for banken utgjør 43,0 millioner mot 43,5 millioner i 2015. Berg Sparebank har avviklet ytelsesbasert pensjonsordning pr. 31.12.2016, og avviklingen utgjør en kostnadsreduksjon på 1,6 millioner i regnskapet for 2016. Banken har fokus på kostnader, og skal være kostnadseffektiv gjennom blant annet å gevinstrealisere på digitale investeringer.

Lønns- og administrasjonskostnader utgjorde 1,21 prosent av GFK. Tilsvarende tall i 2015 var 1,22 prosent.

Totale kostnader i prosent av totale inntekter eksklusiv kursgevinst/tap utgjorde 54,8 prosent mot 56,3 prosent i fjor.

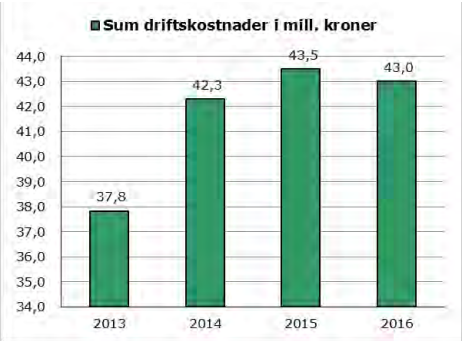

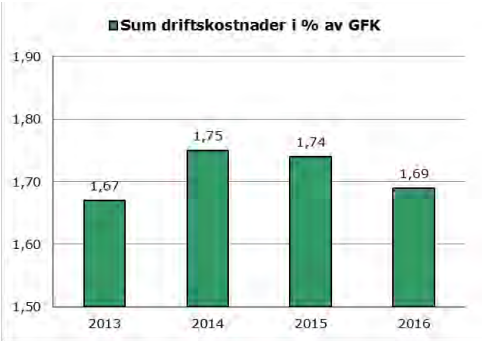

7.5 Tap på utlån og garantier

Netto tap på utlån er bokført med 1,2 millioner mot 0,4 millioner i 2015.

Gruppenedskrivningene utgjør totalt 8,2 millioner og 0,38 prosent av brutto utlån. Tilsvarende tall for individuelle nedskrivninger er 2,0 millioner og 0,09 prosent.

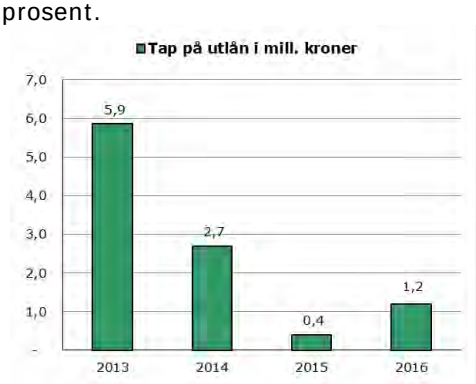

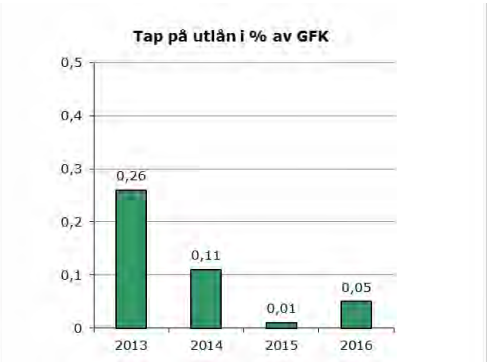

7.6 Disponering av årsoverskudd

Styret foreslår følgende disponering av bankens overskudd (i tusen kroner):

Resultat for regnskapsåret	36.531
Overført til gavefond	3.000
Fra fond for vurderingsforskjeller	298
= Overført til sparebankens fond	33.829

7.7 Konsernregnskap

Konsernregnskapet er en konsolidering av Berg Sparebank som morbank og datterselskapene Berg Sparebank Eiendomsmegling AS og Storgaten 10 AS. Storgaten 10 AS er heleid, mens Berg Sparebank eier 70,6 prosent av aksjene i Berg Sparebank Eiendomsmegling AS. Konsernets andel av datterselskapenes resultat for 2016 utgjør til sammen 0,2 millioner. Datterselskapene har 5 heltidsansatte.

8. Kapitalutvikling

8.1 Forvaltningskapital og totalkapital

Bankens forvaltningskapital endte på 2.557 millioner ved utgangen av 2016. Dette er en økning på 1,1 prosent fra 2015. Dersom man tar hensyn til utlånsvolum som er formidlet til Eika Boligkreditt, vil totalkapitalen være 3.545 millioner. Tilsvarende for 2015 var 3.340 millioner.

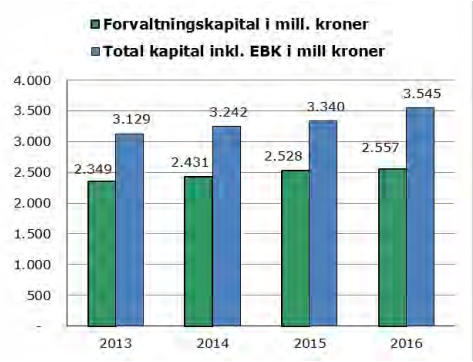

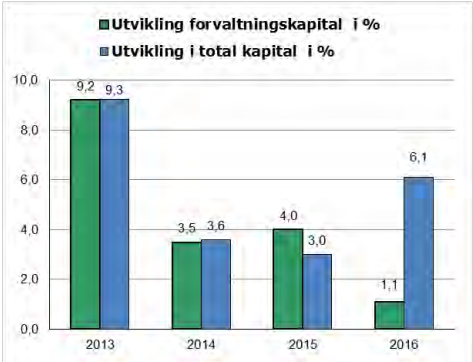

8.2 Utlånsutvikling

Bankens utlån i egen balanse har økt med 6,9 prosent. Tilsvarende tall i fjor var 1,9 prosent. Brutto utlån ved årsskiftet var 2.173 millioner. Banken har ved årsskiftet en portefølje i Eika Boligkreditt på 988 millioner. Samlet utlånsvekst for 2016 har vært 11,1 prosent.

Bankens overføringsgrad til EBK AS er 35,4 prosent (av bankens utlån til personmarkedet). Utlån i egen balanse til bedriftsmarkedet utgjør 17,0 prosent - en økning på 0,2 prosentpoeng fra utgangen av 2015. Utlånene til bedriftsmarkedet utgjør 368 millioner.

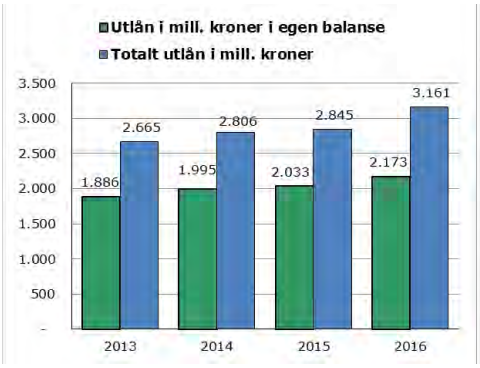

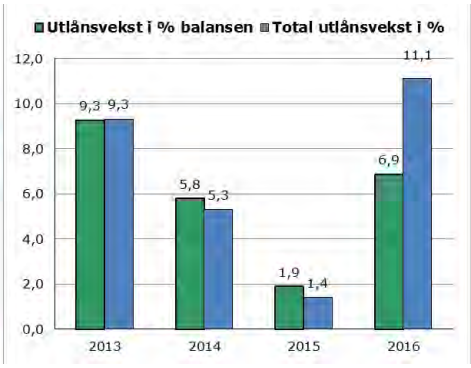

Gjennomsnittlig utlånsrente i egen balanse var 3,49 prosent mot 4,55 prosent i 2015.

8.3 Innskuddsutvikling

Kundeinnskuddene har økt med 26 millioner i 2016 mot 59 millioner i 2015. Samlede innskudd utgjør 2.013 millioner. Innskuddsdekningen pr. utgangen av 2016 ble 92,7 prosent mot 97,8 prosent i 2015. Gjennomsnittlig rente på kundeinnskuddene ble 0,87 prosent mot 1,64 prosent i 2015.

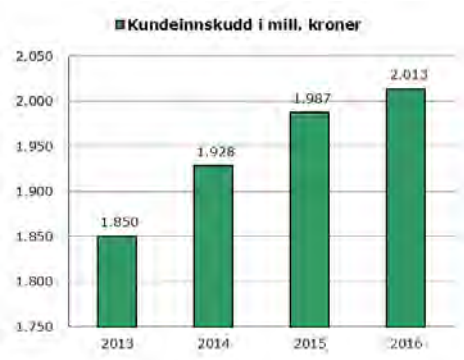

8.4 Egenkapital og kjernekapitaldekning

Bankens ansvarlige kapital består av kun egenkapital. Bankens egenkapital utgjør 343,3 millioner pr. 31.12.2016. Soliditeten er 13,4 prosent - opp med 1,2 prosent poeng sammenlignet med utgangen av fjoråret.

Bankens rene kjernekapitaldekning ved årsskiftet 2016 er 23,48 prosent og beløper seg til 299 millioner etter fradrag for ansvarlig kapital i finansinstitusjoner.

9. Utsiktene for kommende år

Det er etter styrets vurdering god etterspørsel etter bankens produkter og tjenester fra eksisterende og ikke minst nye kunder. For 2017 forventer styret at den positive utviklingen fortsetter, og banken budsjetterer med en kredittvekst noe over den nasjonale kredittveksten til husholdninger. Det lave rentenivået vil fortsatt bidra positivt til kundenes betjeningsevne, og av den grunn forventes det lave tap på utlån kommende år. Provisjonsinntekter og andre inntekter forventes å være stabile i kommende periode. Digitale investeringer og innføring av finansskatt bidrar til økt kostnadsnivå kommende år. Banken vil derfor fokusere på tiltak for å bedre cost/income gjennom blant annet gevinstrealisering på Eika Alliansens digitale investeringer og økt kundeaktivitet.

Det er styrets vurdering at eierskapet og samarbeidet i Eika-Gruppen er strategisk meget viktig for bankens selvstendige utvikling. Alliansen bidrar til å styrke vår posisjon som selvstendig lokalbank.

Etter nok et godt år fremstår Berg Sparebank som en lønnsom og solid sparebank. Forsvarlig og langsiktig økonomisk drift skal vektlegges på en slik måte at banken også i årene som kommer skal være i stand til å bidra til verdiskapning for kunder og lokalsamfunn. Gjennom helhetlig økonomisk rådgivning er målsettingen at flest mulig kunder får dekket sine behov for finansielle tjenester gjennom Berg Sparebank.

Styret anser Berg Sparebank som godt rustet til å møte fremtidens utfordringer, og vi har i våre budsjetter lagt til grunn et godt driftsresultat for 2017.

10. Takk

Styret vil takke kunder, forretningsforbindelser, tillitsvalgte og alle ansatte for et godt samarbeid i 2016.

Halden, 28. februar 2017.
I styret for BERG SPAREBANK

Bjørn Brevig, *leder* | Terje Kristiansen, *nestleder* | Heidi A. Johansen

Malin Hansen | Merete Dammyr | Bård Degnes

Jørn Berg, *banksjef*

Resultatregnskap for 2016 (Beløp i 1.000 kr.)

		Noter	Morbank 2016	Morbank 2015	Konsern 2016	Konsern 2015
1.	Renteinntekter og lignende inntekter					
1.1	Renter og lignende inntekter av gjeldsbev som		0	0	0	0
1.2	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		395	1.111	395	1.111
1.3	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder		74.270	81.365	73.872	80.943
1.4	Renter og lignende inntekter av sertifikater, obligasjoner		3.361	5.605	3.361	5.605
	og andre rentebærende verdipapirer				0	0
1.5	Andre renteinntekter og lignende inntekter		0	0	0	5
	Sum renteinntekter og lignende inntekter		78.026	88.081	77.628	87.664
2.	Rentekostnader og lignende kostnader					
2.1	Renter og lignende kostnader på gjeld til kredittinstitusjoner		1	492	1	492
2.2	Renter og lignende kostnader på innskudd fra og gjeld til kunder		17.512	30.173	17.435	30.089
2.3	Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer		3.172	4.363	3.172	4.363
2.4	Renter og lignende kostnader på ansvarlig lånekapital		0	0	0	0
2.5	Andre rentekostnader og lignende kostnader		1.368	1.298	1.369	1.298
	Sum rentekostnader og lignende kostnader		22.053	36.326	21.977	36.242
	Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter		55.973	51.755	55.651	51.422
3.	Utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning					
3.1	Inntekter av aksjer, andeler og andre verdipapirer		5.547	5.773	5.547	5.773
3.2	Inntekter av eierinteresser i tilknyttede selskaper		0	0	0	0
3.3	Inntekter av eierinteresser i konsernselskaper	12	182	792	0	0
	Sum utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning		5.729	6.564	5.547	5.773
4.	Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester					
4.1	Garantiprovisjon		205	226	205	226
4.2	Andre gebyrer og provisjonsinntekter	16	20.304	22.079	20.304	22.079
	Sum provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester		20.509	22.305	20.509	22.305
5.	Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester					
5.1	Garantiprovisjon		0	0	0	0
5.2	Andre gebyrer og provisjonskostnader		3.680	3.333	3.680	3.333
	Sum provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester		3.680	3.333	3.680	3.333
6.	Netto verdiendring og gevinst/tap på valuta og verdipapirer som er omløpsmidler					
6.1	Netto verdiendringer og gevinst/tap på sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer		1.108	-3.055	1.108	-3.055
6.2	Netto verdiendringer og gevinst/tap på aksjer og andre verdipapirer med variabel avkastning		4.686	209	4.686	209
6.3	Netto verdiendringer og gevinst/tap på valuta		541	890	541	890
	Sum netto verdiendring og gevinst/tap på valuta og verdipapirer som er omløpsmidler		6.336	-1.956	6.336	-1.956
7.	Andre driftsinntekter					
7.1	Driftsinntekter faste eiendommer		0	0	376	491
7.2	Andre driftsinntekter		0	0	12.269	14.019
	Sum andre driftsinntekter		0	0	12.645	14.511
	Netto andre driftsinntekter		28.894	23.580	41.357	37.300
	Sum driftsinntekter		84.868	75.336	97.008	88.722

Resultatregnskap for 2016 (Beløp i 1.000 kr.)

		Noter	Morbank 2016	Morbank 2015	Konsern 2016	Konsern 2015
8.	Lønn og generelle administrasjonskostnader					
8.1	Lønn m.v.		19.073	19.595	24.031	25.115
8.1.1	Lønn	14	15.434	14.358	19.683	18.855
8.1.2	Pensjoner	14	701	1.884	630	2.097
8.1.3	Sosiale kostnader		2.938	3.353	3.718	4.162
8.2	Administrasjonskostnader		11.625	10.717	11.625	10.717
	Sum lønn og generelle administrasjonskostnader		30.698	30.311	35.656	35.832
9.	Avskrivninger m.v. av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler					
9.1	Ordinære avskrivninger	6	793	861	1.346	1.418
9.2	Nedskrivninger		0	0	0	0
	Sum avskrivninger m.v. av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler		793	861	1.346	1.418
10.	Andre driftskostnader					
10.1	Driftskostnader faste eiendommer		0	0	1.969	1.931
10.2	Andre driftskostnader	17	11.515	12.308	15.924	16.951
	Sum andre driftskostnader		11.515	12.308	17.894	18.882
	Sum kostnader		43.006	43.481	54.896	56.132
	Driftsresultat før tap		41.862	31.855	42.112	32.590
11.	Tap på utlån, garantier m.v.					
11.1	Tap på utlån	3	1.229	371	1.229	371
11.2	Tap på garantier m.v.		0	0	0	0
11.3	Kredittap på sertifikater, obligasjoner m.v		0	0	0	0
	Sum tap på utlån, garantier m.v.		1.229	371	1.229	371
12.	Nedskrivning/reversering av nedskrivninger og gevinst/tap på verdip. som er anl.midler					
12.1	Nedskrivning/reversering av nedskrivning		0	-978	0	-978
12.2	Gevinst/tap		-4.389	183	-4.389	183
	Sum nedsk./reversering av nedskr. og gevinst/tap på verdip. som er anl.midler		-4.389	-795	-4.389	-795
	Resultat av ordinær drift før skatt		45.022	32.279	45.272	33.014
13.	Skatt på ordinært resultat	11	8.491	8.352	8.540	8.636
	Resultat av ordinær drift etter skatt		36.531	23.927	36.732	24.378
	Resultat for regnskapsåret		36.531	23.927	36.732	24.378
17.2	Disponeringer					
17.2.3	Overført fond for vurderingsforskjeller		-298	-108	0	0
17.2.4	Overført til sparebankens fond	8	33.829	21.035	33.829	21.035
17.2.5	Overført til gavefond og/eller gaver		3.000	3.000	3.000	3.000
17.2.6	Overført til utjevningsfond		0	0	0	0
17.2.7	Overført annen egenkapital		0	0	-298	-108
	Minoritetseiers andel av avsatt utbytte		0	0	200	375
	Minoritetseiers andel av overførsel til egenkapital		0	0	1	77
	Sum disponeringer		36.531	23.927	36.732	24.378

Balanse pr. 31.12.2016 (Beløp i 1.000 kr.)

		Noter	Morbank 2016	Morbank 2015	Konsern 2016	Konsern 2015
1.	**Kontanter og fordringer på sentralbanker**		**80.510**	**92.726**	**80.510**	**92.726**
2	**Gjeldsbrev som kan refinansieres i sentralbanker**		**0**	**0**	**0**	**0**
3.	**Utlån til og fordringer på kredittinstutisjoner**					
3.1	Utlån til og fordringer på kredittinstutisjoner uten avtalt løpetid		28.397	20.915	28.397	20.915
3.2	Utlån til og fordringer på kredittinstutisjoner med avtalt løpetid		0	1.050	0	1.050
	Sum netto utlån og fordringer på kredittinstutisjoner		**28.397**	**21.965**	**28.397**	**21.965**
4.	**Utlån til og fordringer på kunder**					
4.3	Kasse-/drifts- og brukskreditter		191.722	172.862	191.722	172.862
4.4	Byggelån		21.954	20.835	21.954	20.835
4.5	Nedbetalingslån		1.959.127	1.839.397	1.947.912	1.827.847
	Sum brutto utlån og fordringer på kunder	3	**2.172.803**	**2.033.095**	**2.161.588**	**2.021.545**
4.6	Andre utlån					
4.7	Individuelle nedskrivninger på utlån	3	2.008	4.421	2.008	4.421
4.8	Nedskrivninger på grupper av utlån	3	8.206	8.183	8.206	8.183
	Sum netto utlån og fordringer på kunder		**2.162.589**	**2.020.490**	**2.151.374**	**2.008.940**
5.	**Overtatte eiendeler**	15	**163**	**278**	**163**	**278**
6.	**Sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer**					
6.1	Utstedt av det offentlige	4	28.966	15.990	28.966	15.990
6.1.1	Sertifikater og obligasjoner		28.966	15.990	28.966	15.990
6.1.2	Andre rentebærende verdipapirer		0	0	0	0
6.2	Utstedt av andre	4	119.889	216.045	119.889	216.045
6.2.1	Sertifikater og obligasjoner		119.889	216.045	119.889	216.045
6.2.2	Andre rentebærende verdipapirer		0	0		
	Sum sertifikater, obl. og andre rentebærende verdipapirer		**148.855**	**232.035**	**148.855**	**232.035**
7.	**Aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning**					
7.1	Aksjer, andeler og grunnfondsbevis	5	114.444	135.629	114.444	135.629
7.2	Andeler i ansvarlige selskaper, kommanditselskaper		0	0	0	0
7.3	Andre verdipapirer		0	0	0	0
	Sum aksjer, andeler og andre verdipapirer med var. avkastn.		**114.444**	**135.629**	**114.444**	**135.629**
9.	**Eierinteresser i konsernselskaper**					
9.1	Eierinteresser i kredittinstitusjoner		0	0	0	0
9.2	Eierinteresser i andre konsernselskaper	12	8.003	8.301	0	0
	Sum eierinteresser i konsernselskaper		**8.003**	**8.301**	**0**	**0**
10.	**Immaterielle eiendeler**					
10.1	Goodwill		0	0	0	0
10.2	Utsatt skattefordel	11	2.601	3.804	2.737	4.048
10.3	Andre immaterielle eiendeler		0	0	0	0
	Sum immaterielle eiendeler		**2.601**	**3.804**	**2.737**	**4.048**
11.	**Varige driftsmidler**					
11.1	Maskiner, inventar og transportmidler	6	2.725	3.357	2.876	3.534
11.2	Bygninger og andre faste eiendommer	6	4.488	4.488	22.215	22.224
11.3	Andre varige driftsmidler		0	0	0	0
	Sum varige driftsmidler		**7.213**	**7.845**	**25.091**	**25.758**
12.	**Andre eiendeler**					
12.1	Finansielle derivater		0	0	0	0
12.2	Andre eiendeler		391	1.215	0	315
12.9	Tegnet, ikke innbetalt kapital		0	0	0	0
	Sum andre eiendeler		**391**	**1.215**	**0**	**315**
13.	**Forskuddsbetalinger og opptjente inntekter**					
13.1	Opptjente ikke mottatte inntekter		2.488	2.634	2.554	2.641
13.2	Forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader		1.372	1.293	3.647	3.614
13.2.1	Overfinansiering av pensjonsforpliktelser		0	0	0	0
13.2.2	Andre forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader		1.372	1.293	3.647	3.614
	Sum forskuddsbetalinger og opptjente inntekter		**3.860**	**3.928**	**6.201**	**6.255**
	Sum eiendeler		**2.557.025**	**2.528.216**	**2.557.770**	**2.527.949**

Balanse pr. 31.12.2016 (Beløp i 1.000 kr.)

		Noter	Morbank 2016	Morbank 2015	Konsern 2016	Konsern 2015
14.	**Gjeld til kredittinstitusjoner**					
14.1	Lån og innskudd fra kredittinstutisjoner uten avtalt løpetid		0	0	0	0
14.2	Lån og innskudd fra kredittinstutisjoner med avtalt løpetid		0	0	0	0
	Sum gjeld til kredittinstitusjoner		**0**	**0**	**0**	**0**
15.	**Innskudd fra og gjeld til kunder**					
15.1	Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid		1.659.099	1.689.616	1.654.262	1.682.874
15.2	Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid		354.025	297.679	354.025	297.679
	Sum innskudd fra og gjeld til kunder	9	**2.013.123**	**1.987.295**	**2.008.287**	**1.980.553**
16.	**Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer**					
16.1	Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak		0	0	0	0
16.2	- Egne ikke-amortiserte sertifikater		0	0	0	0
16.3	Obligasjonsgjeld		174.899	199.941	174.899	199.941
16.4	- Egne ikke-amortiserte obligasjoner		-5.000	0	-5.000	0
16.5	Andre langsiktige låneopptak		0	0	0	0
	Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	9	**169.899**	**199.941**	**169.899**	**199.941**
17.	**Annen gjeld**					
17.1	Finansielle derivater		0	0	**0**	0
17.2	Margintrekk og annen mellomregning med kunder		0	0	**0**	0
17.3	Annen gjeld		14.335	15.770	16.475	18.120
	Sum annen gjeld	11	**14.335**	**15.770**	**16.475**	**18.120**
18.	**Påløpte kostnader og mottatt ikke opptjente inntekter**		**10.766**	**3.979**	**11.893**	**4.743**
19.	**Avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser**					
19.1	Pensjonsforpliktelser		5.569	11.753	5.569	12.605
19.2	Utsatt skatt		0	0	1.708	1.903
	Sum avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser	14	**5.569**	**11.753**	**7.277**	**14.508**
20.	**Ansvarlig lånekapital**					
20.1	Evigvarende ansvarlig lånekapital		0	0	0	0
	Sum ansvarlig lånekapital		**0**	**0**	**0**	**0**
	Sum gjeld		**2.213.692**	**2.218.739**	**2.213.830**	**2.217.866**
22.	**Opptjent egenkapital**					
22.1	Fond for vurderingsforskjeller		5.575	5.872	0	0
22.2	Sparebankenes fond		329.453	295.851	329.453	295.851
22.3	Gavefond		8.305	7.753	8.305	7.753
22.4	Utjevningsfond		0	0	0	0
22.5	Annen egenkapital		0	0	5.575	5.872
22.6	Fond for verdiendringer		0	0	0	0
	Minoritetseiers andel av egenkapital		0	0	606	605
	Sum opptjent egenkapital	8	**343.333**	**309.477**	**343.939**	**310.082**
	Sum egenkapital		**343.333**	**309.477**	**343.939**	**310.082**
	Sum gjeld og egenkapital		**2.557.025**	**2.528.216**	**2.557.770**	**2.527.949**
	Utenom balanseposter					
23.	Betingede forpliktelser	10	36.619	40.865	36.619	40.865
	Pantstillelser	10	80.543	73.110	80.543	73.110
	Portefølje i Eika Boligkreditt		988.253	811.997	988.253	811.997

Halden, 28. februar 2017

Bjørn Brevig, *styreleder* **Terje Kristiansen**, *nestleder* **Bård Degnes** **Heidi A. Johansen**

Malin Hansen **Merete Dammyr** **Jørn Berg**, *banksjef*

Kontantstrømoppstilling

	Morbank		Konsern	
	2016	2015	2016	2015
Resultat for regnskapsåret	36.531	23.927	36.732	24.378
Avskrivninger	793	861	1.346	1.418
Tap/gevinst ved salg av driftsmidler		-		-
Endring nedskrivning/tap på utlån	-2.390	-4.249	-2.390	-4.249
Utbytte	-	-	-200	-375
Resultat fra datterselskap	-183	-792		-
Utbetaling gaver fra gavefond	-2.448	-2.976	-2.448	-2.976
Tilført fra årets virksomhet (Drift)	32.303	16.771	33.040	18.196
Økning utlån	-139.709	-38.226	-140.043	-37.548
Økning/reduksjon utlån til kredittinstitusjoner	-6.432	-6.694	-6.432	-6.694
Økning/reduksjon innskudd fra kunder	25.828	59.312	27.733	55.884
Økning overtatte eiendommer	115	-50	115	-50
Reduksjon/økning innskudd fra kredittinstitusjoner	-	-35.000	-	-35.000
Økning/reduksjon sertifikat-/obligasjonsgjeld	-30.043	50.020	-30.043	50.020
Økning/reduksjon obligasjon og aksjer	104.365	4.452	104.365	4.452
Reduksjon/økning øvrige fordringer	2.576	-1.624	1.680	-1.706
Økning/reduksjon øvrig gjeld	-1.058	2.059	-1.952	4.306
A. Netto likvidendring virksomhet (Finansiering)	-12.055	51.020	-11.537	51.860
Investering i varige driftsmidler	-161	-647	-679	-1.486
Salg varige driftsmidler	-	-		-
B. Netto likvidendring investeringer (Investering)	-161	-647	-679	-1.486
A+B Netto endring likvider i året	-12.216	50.373	-12.216	50.374
Likvidbeholdning 01.01	92.726	42.353	92.726	42.353
Likvidbeholdning 31.01	80.510	92.726	80.510	92.726
Denne består av:				
Kontanter og innskudd i Norges Bank	80.510	92.726	80.510	92.726
Ubenyttede kortsiktige trekkrettigheter pr. 31.12	75.000	75.000	75.000	75.000

NOTER TIL REGNSKAPET 2016

Note 1 - Generell info - rettvisende bilde

Bankens årsregnskap er utarbeidet i samsvar med regnskapsloven av 1998, forskrift om årsregnskap for banker samt god regnskapsskikk, og gir et rettvisende bilde av bankens resultat og stilling. Under enkelte noter er det inntatt ytterligere forklaring og henvisning til poster i resultatregnskap og balanse. Alle beløp i resultatregnskap, balanse og noter er i hele tusen kroner dersom ikke annet er oppgitt.

Note 2 - Regnskapsprinsipper

UTARBEIDELSE AV KONSERNREGNSKAP
Konsernregnskapet omfatter morbanken og datterselskapene AS Storgaten 10 (100 % eiet) og Berg Sparebank Eiendomsmegling AS (70,6 % eiet).

Opplysninger om datterselskapene er gitt i note 12. Andre opplysninger om konsernforhold er gitt i noter der de er vurdert å være vesentlige.

Konsernregnskapet avviker ubetydelig fra morbankens regnskap. Der ikke annet er angitt, er notene felles.

RESULTATPOSTER
Bruk av estimater
Ledelsen har brukt estimater og forutsetninger som har påvirket resultatregnskapet og verdsettelse av eiendeler og gjeld, samt usikre eiendeler og forpliktelser på balansedagen under utarbeidelse av regnskapet i henhold til god regnskapsskikk.

Periodisering av renter, provisjoner og gebyrer
Renter, provisjoner og gebyrer føres i resultatregnskapet etter hvert som disse blir opptjent som inntekter eller påløper som kostnader. Foretatte beregninger viser at etableringsgebyrer ikke overstiger kostnadene som oppstår ved etablering av det enkelte utlån. De periodiseres derfor ikke over lånets løpetid.

Inntektsføring/kostnadsføring
Forskuddsbetalte inntekter ved slutten av året blir periodisert og ført som gjeld i balansen. Opptjente, ikke betalte inntekter ved slutten av året blir inntektsført og ført som eiendel i balansen. På engasjementer der det blir gjort nedskrivninger for tap, blir renteinntekter resultatført ved anvendelse av effektiv rentemetode. Aksjeutbytte blir inntektsført i det året de blir utbetalt. Realisert kursgevinst/-tap resultatføres ifølge FIFU-prinsippet. Det vil si at den enkelte handel for vedkommende verdipapir reskontroføres og resultatføres separat. Kjøp og salg av verdipapirer blir bokført på oppgjørstidspunktet.

UTLÅN – BESKRIVELSER OG DEFINISJONER
Vurdering av utlån
Bankens utlån er vurdert til virkelig verdi på utbetalingstidspunktet. I etterfølgende perioder vurderes utlån til amortisert kost ved anvendelse av effektiv rentemetode. Amortisert kost er anskaffelseskost med fradrag for betalt avdrag på hovedstol samt eventuelle nedskrivninger for verdifall. Gebyr ved etablering av lån overstiger ikke kostnadene og inntektsføres løpende. Utlån vurdert til amortisert kost vil derfor være tilnærmet lik pålydende av lånene.

Boliglån overført til og formidlet til Eika Boligkreditt AS (EBK) er ikke balanseført. Den vesentlige risiko er vurdert å være overført til EBK, også for overførte lån som tidligere har vært på bankens balanse, og er derfor fraregnet.

Behandling av engasjementer som ikke er misligholdt
Banken skal ha en strukturert porteføljeovervåkning. Bl.a. skal næringslivskunder med betydelig aktivitet og engasjement over en viss størrelse (50 største) tilstrebes minst årlig oppfølging. For engasjementene er det verdien av bankens sikkerhet, låntakers betalingsevne etc. som vurderes. Dersom gjennomgangen viser at tap kan påregnes, bokføres tapet i bankens regnskap som individuell nedskrivning.

Behandling av misligholdte engasjementer
Et lån anses som misligholdt når låntaker ikke har betalt forfalte terminer innen 90 dager etter terminforfall, eller når rammekreditter ikke er inndekket innen 90 dager.

Ved mislighold vurderes kundens samlede engasjement. Låntakers tilbakebetalingsevne og sikkerheter avgjør om et tap må påregnes. Sikkerheten vurderes til antatt laveste realisasjonsverdi på beregningstidspunktet, med fradrag for salgskostnader. Dersom det foreligger objektive bevis på verdifall på bankens fordringer, føres dette som individuelle nedskrivninger. Ved mislighold over 90 dager, inntrådt konkurs, avvikling eller akkord, blir engasjementet vurdert med hensyn til sikkerhet og betalingsevne for å få oversikt over bankens risiko for tap. Dersom gjennomgangen viser at tap kan påregnes, bokføres tapet i bankens regnskap som individuelle nedskrivninger.

Behandling av konstaterte tap
Tap anses som konstatert ved stadfestet akkord eller konkurs, ved at utleggsforretning ikke har ført frem, ved rettskraftig dom, eller for øvrig ved at banken har gitt avkall på hele eller deler av engasjementet, eller i andre tilfeller der det er overveiende sannsynlig at tapene er endelige.

Reversering av tidligere tapsavsatte engasjementer
Reversering av tidligere tapsavsatte engasjementer skal skje i den utstrekning tapet er redusert og objektivt kan knyttes til en hendelse inntruffet etter nedskrivningstidspunktet.

Behandling av nedskrivninger på grupper av utlån
Nedskrivning på grupper av utlån vil si nedskrivning uten at det enkelte tapsengasjement er identifisert. Nedskrivningen er basert på objektive bevis for verdifall i bankens utlånsportefølje av lån som ikke er individuelt vurdert for nedskrivning. Det nye risikoklassifiseringssystemet er grunnlag for gruppenedskrivninger. Prosentvise tap i den enkelte risikoklasse er basert på historiske tap i Eika-bankene. Nedskrivninger foretas på person- og næringsengasjement som i overensstemmelse med Finanstilsynets forskrifter er identifisert som tapsutsatte. Andre forhold kan være verdifall på fast eiendom ved økte markedsrenter, svikt i betjeningsevne ved markert renteoppgang eller nedbemanning på større arbeidsplasser.

Behandling av individuelle nedskrivninger på utlån
Vurdering av om det foreligger objektive bevis for verdifall skal foretas enkeltvis av alle utlån som anses som vesentlige. Utlån som er vurdert individuelt for nedskrivning og hvor nedskrivning er gjennomført skal ikke medtas i gruppevurdering av utlån. Banken fordeler sine utlån på PM – lån til personmarkedet og BM – lån til bedriftsmarkedet.

VERDIPAPIRER
Verdipapirbeholdningen spesifiseres og verdivurderes ved utløpet av hver regnskapsperiode (månedlig). Omløpsporteføljen og anleggsportefølje verdivurderes etter forskjellige regler og hver for seg (note 4 og 5).

Obligasjoner og sertifikater
Banken har obligasjoner klassifisert som omløpsmidler. Porteføljen er bokført til markedsverdi.

Aksjer og andre verdipapirer med variabel avkastning
Aksjer, andeler og egenkapitalbevis er klassifisert som omløps- eller anleggsmidler. Aksjer og andeler som er omløpsmidler anses som portefølje og vurderes til markedsverdi. Grunnlag for virkelig verdi for børsnoterte aksjer som er omløpsmidler, er børskurs på måletidspunktet. Grunnlag for virkelig verdi for ikke børsnoterte aksjer som er omløpsmidler eller anleggsmidler, er anskaffelseskost. Dersom virkelig verdi av aksjene klassifisert som anleggsmidler faller under anskaffelseskostnad, og verdifallet er vurdert ikke å være av forbigående karakter, nedskrives aksjene. Nedskrivningen reverseres i den utstrekning grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er tilstede.

Aksjer i datterselskaper
Aksjer i datterselskaper er regnskapsført etter egenkapitalmetoden.

VARIGE DRIFTSMIDLER OG IMMATERIELLE EIENDELER
Varige driftsmidler
Varige driftsmidler vurderes i balansen til anskaffelseskostnad, fratrukket ordinære bedriftsøkonomiske avskrivninger og eventuelle nedskrivinger. Nedskrivninger foretas i den utstrekning gjenvinnbart beløp er lavere enn balanseført verdi. Det nedskrives til gjenvinnbart
beløp. Sistnevnte er høyeste av salgsverdi og bruksverdi. Ordinære avskrivninger beregnes på grunnlag av eiendelens antatte økonomiske levetid og eventuell restverdi.

Immaterielle eiendeler
Inkluderer f.eks. aktiverte, egenutviklede edb-systemer og goodwill.

PENSJONSFORPLIKTELSER OG PENSJONSKOSTNADER
Banken bruker fra 1.1.2015 IAS 19 for bokføring av pensjonskostnader. Ytelsesordninger er gjenstand for årlig aktuarberegning og kostnadsføres under "lønn og generelle administrasjonskostnader". Innskuddsordninger kostnadsføres med årspremien under samme post.
Aktuarberegnet pensjonsforpliktelse, bestående av differanse mellom beregnet påløpt forpliktelse og verdien av pensjonsmidlene føres i balansen enten som langsiktig gjeld (hvis negativ) eller som anleggsmiddel (hvis positiv). Forutsetningene som blir lagt til grunn for utregning av pensjonsforpliktelser, blir revurdert årlig.
Regnskapsmessig behandling av ny AFP-ordning (ytelsesbasert flerforetaksordning) vil, grunnet manglende informasjon og pålitelighet i beregninger, likestilles med innskuddsordning og kostnadsføres med årets premiebetaling inntil avklaring omkring beregningene foreligger.

SKATT
Skatter kostnadsføres når de påløper og er knyttet til det regnskapsmessige resultat før skatt. Netto utsatt skatt er beregnet med 25 % på grunnlag av midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier.
Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller, som reverserer eller kan reversere i samme periode, er utlignet og nettoført. Årets skattekostnad omfatter betalbar skatt for inntektsåret og endringer i utsatt skatt og utsatt skattefordel. Eventuelle endringer i utsatt skatt og utsatt skattefordel vises som årets skattekostnad i resultatregnskapet sammen med betalbar skatt for inntektsåret. Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av forskjeller mellom rapporterte skattemessige og regnkapsmessige resultater som vil utlignes i fremtiden.

OMREGNINGSREGLER FOR VALUTA
Pengeposter i utenlandsk valuta er vurdert til kursen pr 31.12.

LANGSIKTIG GJELD
Obligasjonsgjeld blir oppført til nominelt beløp med justering av over- eller underkurs. Over-/underkursen inntektsføres eller kostnadsføres lineært som en justering til løpende renter over lånets løpetid.
Beholdning av egne obligasjoner kommer til fradrag på obligasjonsgjelden og presenteres på egen linje.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING
Kontantstrømmer fra operasjonell drift av banken er definert som løpende renter fra utlåns- og innskuddsvirksomheten mot kunder, netto inn- og utbetalinger fra utlåns- og innskuddsvirksomheten, samt utbetalinger generert fra omkostninger knyttet til bankens ordinære virksomhet.
Investeringsaktiviteter er definert som kontantstrømmer fra verdipapirtransaksjoner. I tillegg medtas kontantstrømmer knyttet til investeringer i driftsmidler og eiendommer. Finansieringsaktiviteter (funding) inneholder kontantstrømmer fra opptak og nedbetaling av obligasjonsgjeld og markedsinnlån.

3a) Bankens maksimale eksponering for kredittrisiko

Beløpet som best representerer bankens maksimale eksponering for kredittrisiko overfor kunder, uten å ta hensyn til sikkerhetsstillelser eller andre kredittforbedringer, er brutto utlån tillagt garantier og ubenyttede kredittrammer.

Utlån til og fordringer på kunder	31.12.2016	31.12.2015
Kasse-/drifts- og brukskreditter	191.722	172.862
Byggelån	21.954	20.835
Nedbetalingslån	1.959.127	1.839.397
Brutto utlån	2.172.803	2.033.095
Ubenyttede trekkrettigheter	147.004	133.923
Sum utlån	2.319.807	2.167.018
Andre garantier	3.124	2.828
Betalingsgarantier	3.581	4.813
Kontraktsgarantier	11.709	10.805
Garanti Eika Boligkreditt	18.205	22.419
Sum garantier	36.619	40.865
Maksimal eksponering for kredittrisiko	2.356.427	2.207.883

3b) Bankens maksimale eksponering for kredittrisiko fordelt på bransje

Garantiansvar til Eika Boligkreditt er klassifisert som eksponering mot lønnstakere.

	2016				
Kundegruppe:	Utlån	Ubenyttet trekkramme	Garantier	Maksimal eksponering	Fordeling:
Personmarked	1.804.377	78.751	21.744	1.904.872	81 %
Næringskunder	368.426	68.255	14.875	451.556	19 %
Sum utlån og garantier	2.172.803	147.005	36.619	2.356.427	100 %
Offentlig				-	0 %
Landbruk	130.428	18.649	1.109	150.186	6 %
Industri	9.765	32.658	254	42.677	2 %
Bygg, anlegg	46.672	5.142	7.601	59.415	3 %
Varehandel, hotell/restaurant	27.181	5.477	2.665	35.323	1 %
Transport	2.039	1.279	1.796	5.114	0 %
Eiendomsdrift	97.078	240	1.036	98.354	4 %
Tjenesteyting	37.891	4.262	413	42.566	2 %
Annen næring	17.372	548	0	17.920	1 %
Sum næringskunder	368.426	68.255	14.875	451.556	19 %

	2015				
Kundegruppe:	Utlån	Ubenyttet trekkramme	Garantier	Maksimal eksponering	Fordeling:
Personmarked	1.691.137	69.124	25.699	1.785.960	81 %
Næringskunder	341.958	64.801	15.166	421.925	19 %
Sum utlån og garantier	2.033.095	133.925	40.865	2.207.884	100 %
Offentlig				-	0 %
Landbruk	111.534	13.490	325	125.349	6 %
Industri	7.678	32.367	104	40.149	2 %
Bygg, anlegg	60.642	6.257	8.628	75.527	3 %
Varehandel, hotell/restaurant	22.735	4.757	3.182	30.674	1 %
Transport	2.047	819	1.741	4.607	0 %
Eiendomsdrift	91.140	1.923	520	93.583	4 %
Tjenesteyting	26.468	4.781	235	31.484	1 %
Annen næring	19.714	406	430	20.550	1 %
Sum næringskunder	341.958	64.801	15.166	421.925	19 %

3c) Utlån, ubenyttet kreditt og garantier fordelt etter geografi

	2016				
Geografiske risikoområder	Utlån	Ubenyttet trekkramme	Garanti	Sum eksponering	Fordeling:
Halden	1.597.561	129.977	34.183	1.761.721	75 %
Fredrikstad	251.720	3.881	515	256.117	11 %
Øvrige	323.523	13.146	1.921	338.589	14 %
SUM	2.172.803	147.004	36.619	2.356.427	100 %

	2015				
Geografiske risikoområder	Utlån	Ubenyttet trekkramme	Garanti	Sum eksponering	Fordeling:
Halden	1.528.642	120.218	35.777	1.684.637	76 %
Fredrikstad	234.965	2.425	615	238.005	11 %
Øvrige	269.488	11.280	4.473	285.241	13 %
SUM	2.033.095	133.923	40.865	2.207.883	100 %

3d) Tapsutsatte og misligholdte utlån

Tapsutsatte engasjementer

Tapsutsatte lån er lån som ikke er misligholdt, men hvor kundens økonomiske situasjon innebærer en overveiende sannsynlighet for at et antatt tap vil materialisere seg på et senere tidspunkt.

	2016	2015	2014	2013	2012
Tapsutsatte engasjement	5.028	3.762	12.881	13.593	6.394
Individuelle nedskrivninger på utlån	1.523	1.725	4.753	3.277	2.604
Netto tapsutsatte engasjement	3.505	2.037	8.128	10.316	3.790

Misligholdte engasjementer

Et engasjement ansees som misligholdt når kunden ikke har betalt forfalt termin innen 90 dager etter forfall, eller når rammekreditter ikke er inndekket innen 90 dager.

	2016	2015	2014	2013	2012
Misligholdte engasjement	1.506	6.911	13.740	10.010	29.212
Individuelle nedskrivninger på utlån	485	2.696	3.553	1.773	1.704
Netto misligholdte engasjement	1.021	4.215	10.187	8.237	27.508

Fordelt på bransjer:

Næringer	Misligholdte engasjement		Tapsutsatte engasjement		Individuell nedskrivning	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Personkunder	1.203	2.630	1.179	2.091	955	2.231
Næringskunder	303	4.281	3.849	1.671	1.053	2.190
Sum utlån og garantier	1.506	6.911	5.028	3.762	2.008	4.421
Offentlig	-	-	-	-	-	-
Landbruk	-	-	-	294	50	50
Industri	-	-	-	-	-	-
Bygg, anlegg	-	-	-	-	-	500
Varehandel, hotell/restaurant	-	-	-	-	-	-
Transport	303	-	-	-	-	-
Eiendomsdrift	-	4.281	-	1.377	-	1.640
Tjenesteyting	-	-	2.944	-	650	-
Annen næring	-	-	905	-	353	-
Sum næringskunder	303	4.281	3.849	1.671	1.053	2.190

Aldersfordeling av misligholdte engasjement over 30 dager

	Personmarked		Bedriftsmarked		SUM	
Misligholdte engasjement	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Mislighold 31 - 90 dager	3.356	625	1.337	4.533	4.693	5.158
Mislighold 91 - 180 dager	163	2.559	303	-	466	2.559
Mislighold 180 - 360 dager	629	30	-	-	629	30
Mislighold over 360 dager	411	41	-	4.281	411	4.322
Sum	4.559	3.255	1.640	8.814	6.199	12.069

3e) Tap på utlån og garantier

Konstaterte tap

Tap anses som konstatert ved stadfestet akkord eller konkurs, ved at utleggsforretning ikke har ført frem, ved rettskraftig dom, eller for øvrig ved at banken har gitt avkall på hele eller deler av engasjementet, eller i andre tilfeller der det er overveiende sannsynlig at tapene er endelige.

	2016	2015
Konstaterte tap i perioden med tidligere avsetning	3.273	4.621
Konstaterte tap i perioden uten tidligere avsetning	612	471
Konstaterte tap i perioden	3.885	5.092

Individuelle nedskrivninger på utlån

Individuelle nedskrivninger på utlån skal foretas når det foreligger objektive bevis for at et eller flere lån har verdifall. Nedskrivningen skal foretas enkeltvis av alle utlån som anses som vesentlige.

	2016	2015
Individuelle nedskrivininger 01.01	4.421	8.306
- Konstaterte tap i perioden med tidligere avsetning	-3.273	-4.621
+ Økte individuelle nedskrivninger i perioden	-	735
+ Nye individuelle nedskrivninger i perioden	1.174	953
- Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	-314	-952
Individuelle nedskrivninger pr. 31.12	2.008	4.421

Nedskrivninger på grupper av lån

Nedskrivning på grupper av utlån vil si nedskrivning uten at det enkelte tapsengasjement er identifisert. Nedskrivning er basert på objektive bevis for verdifall i bankens utlånsportefølje av lån som ikke er individuelt vurdert for nedskrivning.

	2016	2015
Gruppenedskrivninger 01.01	8.183	8.547
+/- Periodens endring av gruppenedskrivninger	23	-364
Nedskrivninger på grupper av lån 31.12	8.206	8.183

Resultat av konstaterte tap, endringer i nedskrivninger og inngang på tidligere konstaterte tap

	2016	2015
Årets endring i individuelle nedskrivninger	-2.413	-3.885
+/- Periodens endring i gruppenedskrivninger	23	-364
+ Konstatert tap i perioden med tidligere avsatt	3.273	4.621
+ Konstatert tap i perioden uten tidligere avsatt	612	472
- Inngått på tidligere konstaterte tap	-265	-473
Tap i resultatregnskapet	1.229	371

Inntektsførte renter på tapsmerkede lån utgjorde NOK 0,224 mill. Tilsvarende beløp i 2015 var NOK 1,219 mill.

3f) Fordeling på risikoklasse

De fleste utlån er tilfredsstillende sikret ved pant, kausjon o.l. Det er få lån av betydelig størrelse. Bankens utlånspolicy bygger på en sunn og god kvalitetsmessig vurdering av låneprosjektene. Porteføljen overvåkes kontinuerlig, med vekt på lån med restanser. Banken opererer hovedsakelig

i et meget oversiktlig geografisk område med god kunnskap om kundene, boligpriser mv. Av samlede lån til kunder på 2.173 mill. er hele 83 % utlånt til personkunder og 85 % gitt til kunder i kommunene Halden og Fredrikstad. Banken benytter et saksgangssystem som kvalitetssikrer kredittbehandlingen. Ved vurdering av kredittsaker legges det vekt på betalingsevne og sikkerhet. Styret får jevnlig rapportering av innvilgede lån og restanse- og overtrekkslister. Garantier blir sikkerhetsmessig vurdert på linje med utlån.

Risikoklassifiseringen er en integrert del av kredittvurderingsprosessen. Systemet muliggjør en god overvåkning av risikoutviklingen i bankens utlånsportefølje. Utlånsvolumet er delt i 10 risikogrupper, hvor klasse 1-3 representerer liten risiko, 4-7 middels risiko og hvor 8-10 er lån med høy risiko. Klasse 11 og 12 er for misligholdte og tapsutsatte engasjement.

Banken vektlegger risiko ved prising av sine engasjementer. Det er således normalt med en relativ sammenheng mellom risikoklassifisering og prising av lån. De lån som har lavest rente har også tilsvarende lav risiko.

Når det gjelder hvilke kriterier som er lagt til grunn for beregning av forventet tapsnivå, henvises til det som tidligere er angitt i relasjon til risikoklassifiseringssystemet. De forskjellige elementer som der er nevnt vil alle være relevante. I tillegg kan nevnes eventuelle lokale forhold, det være seg utvikling innen bestemte bransjer, deler av næringslivet etc. Lokale rammebetingelser kan ha direkte innflytelse på utviklingen av en lokalbanks portefølje.

Vi har mulighet til å sammenligne oss med "snitt-porteføljen" i Eika-gruppen, siden modellen er felles for alle bankene. Banken har en "bedre" portefølje ved utgangen av 2016 enn 2015, og bankens portefølje har også lavere forventet tapsnivå enn snittet i Eika-gruppen.

Snittportefølje	2016	2015	2016	2015
Risikoklasse	Snitt Eika portefølje	Snitt Eika portefølje	Snitt bankens portefølje	Snitt bankens portefølje
1 - 3	66,4 %	66,9 %	75,4 %	72,5 %
4 - 7	23,2 %	23,8 %	18,5 %	19,9 %
8 - 10	8,7 %	7,3 %	5,8 %	6,9 %

2016

Risikoklasse		Kredittrisiko	%-andel av engasjement	% andel av portefølje	Gj.snittlig PD	PD nedre grense	PD øvre grense
	1	439.644	18,8 %		0,08 %	0,00 %	0,10 %
	2	1.020.410	43,6 %	75,4 %	0,16 %	0,10 %	0,25 %
	3	302.307	12,9 %		0,35 %	0,25 %	0,50 %
	4	126.104	5,4 %		0,63 %	0,50 %	0,75 %
	5	142.198	6,1 %	18,5 %	0,98 %	0,75 %	1,25 %
	6	95.707	4,1 %		1,56 %	1,25 %	2,00 %
	7	68.067	2,9 %		2,46 %	2,00 %	3,00 %
	8	57.970	2,5 %		3,90 %	3,00 %	5,00 %
	9	15.004	0,6 %	5,8 %	6,62 %	5,00 %	8,00 %
	10	61.966	2,7 %		17,40 %	8,00 %	100,00 %
	11	2.604	0,1 %				
	12	6.125	0,3 %				
Uklassifisert		115	0,0 %				
Sum		2.338.222	100,0 %	99,6 %			
Garanti EBK		18.205					
SUM		2.356.427					

2015

Risikoklasse		Kredittrisiko	%-andel av engasjement	% andel av portefølje	Gj.snittlig PD	PD nedre grense	PD øvre grense
	1	418.095	19,13 %		0,08 %	0,00 %	0,10 %
	2	887.357	40,60 %	72,5 %	0,16 %	0,10 %	0,25 %
	3	278.192	12,73 %		0,37 %	0,25 %	0,50 %
	4	162.205	7,42 %		0,62 %	0,50 %	0,75 %
	5	127.036	5,81 %	19,9 %	0,97 %	0,75 %	1,25 %
	6	99.946	4,57 %		1,56 %	1,25 %	2,00 %
	7	45.172	2,07 %		2,51 %	2,00 %	3,00 %
	8	61.830	2,83 %		3,82 %	3,00 %	5,00 %
	9	26.649	1,22 %	6,9 %	6,44 %	5,00 %	8,00 %
	10	63.250	2,89 %		12,55 %	8,00 %	100,00 %
	11	2.508	0,1 %				
	12	10.163	0,5 %				
Uklassifisert		3.060	0,1 %				
Sum		2.185.464	100,0 %	99,3 %			
Garanti EBK		22.419					
SUM		2.207.883					

Note - 4 Obligasjoner, sertifikater og andre rentebærende verdipapirer

Obligasjonsbeholdningen er klassifisert som omløpsmidler. Den er bokført til markedsverdi. Gjennomsnittlig vektet eff. rente på obligasjonsbeholdning pr 31-12-2016 utgjør 1,87 % (31-12-2015: 2,26 %) og fremkommer som avkastning gjennom året fordelt på gjennomsnittlig beholdning.

Sertifikater og obligasjoner	Nomiell verdi	Anskaffelses kost	Balanseført verdi	Virkelig verdi	Låneverdi pantsatt	Låneverdi pantsattbar
Stat/Statsgarantert	-	-	-	-	-	-
Offentlig eide foretak	-	-	-	-	-	-
Kommune/fylke	29.000	28.916	28.966	28.966	9.681	12.591
Banker/finansinstitusjoner	49.000	49.120	49.447	49.447		
Foretak						
OMF	70.000	70.947	70.442	70.442	67.610	67.610
Utstedt av andre	-	-	-	-	-	-
Sum	148.000	148.983	148.855	148.855	77.291	80.201

Sertifikater og obligasjoner	Nomiell verdi	Anskaffelses kost	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Kommune/fylke				
Børsnotert				
Ikke børsnotert	29.000	28.916	28.966	28.966
Banker/finansinstitusjoner				
Børsnotert	47.000	47.120	47.164	47.164
Ikke børsnotert	2.000	2.000	2.284	2.284
Obligasjoner med fortrinnsrett				
Børsnotert	70.000	70.947	70.442	70.442
Ikke børsnotert				
Sum sertifikater og obligasjoner				
Børsnotert	117.000	118.067	117.606	117.606
Ikke børsnotert	31.000	30.916	31.250	31.250
Sum totalt	148.000	148.983	148.855	148.855

Note 5 - Aksjer og andre verdipapirer med variabel avkastning

Verdsettelse

Aksjer og andeler klassifisert som omløpsmidler er vurdert til virkelig verdi på balansedagen. Aksjer klassifisert som anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost, men nedskrives hvis virkelig verdi er vesentlig lavere enn bokført verdi.

Omløpsaksjer: Selskapets navn:	Org.nr	Antall aksjer (i hele tall)	Anskaff. kost	Bokført verdi 31.12.	Markedsverdi 31.12.
Aksjefond/Egenkapitalbevis/Aksjer:					
Eika Spar	980.439.291	289	1.000	1.569	1.569
Eika Alpha	986.387.102	420	1.000	1.371	1.371
Sparebanken Vest	832.554.332	20.000	996	968	968
Sparebanken Møre	989.632.434	3.600	756	914	914
Sparebank 1 Nord-Norge	952.706.365	18.000	566	941	941
Sparebank 1 SMN	937.901.003	14.000	705	907	907
Sparebank 1 SR-bank ASA	937.895.321	15.000	784	911	911
KLP Aksjeverden Indeks	996.716.716	830	1.104	2.020	2.020
DNB Nor ASA	981.276.957	6.800	725	873	873
BGF EU Val A2C		1.819	1.021	1.065	1.065
Alfred Berg Gambak	953.110.474	101	2.310	2.638	2.638
Sum kortsiktig plassering i aksjefond/egenkapitalbevis/aksjer			10.967	14.177	14.177
Pengemarkedsfond/Obligasjonsfond:					
Eika Kreditt	979.561.261	25.045	24.989	25.585	25.585
Sum kortsiktig plassering i pengemarkedsfond			24.989	25.585	25.585
SUM kortsiktig plassering i verdipapirer og aksjer			35.956	39.762	39.762
Sum langsiktige og strategiske plasseringer i aksjer				74.681	
Sum aksjer og verdipapirer (jfr oppst.plan 7.1 i balansen)				114.443	

Anleggsmidler Spesifikasjon	Eierandel	Antall aksjer (i hele tall)	Anskaff. kost	Bokført verdi 31.12.	Ned skrevet
Aksjer:					
Aberdeen Eiendom Norden/Baltikum	988.671.258	284.000	2.716	139	2.577
Allsang på Grensen	916.785.585	200	50	50	
BankId Norge AS	913.851.080	80	127	127	-
Eiendomskreditt ASA	979.391.285	21.705	2.215	2.215	-
Eika Boligkreditt AS	885.621.252	11.674.739	48.654	48.654	-
Eika Gruppen AS	979.319.568	401.871	16.923	16.923	-
GrenseArena AS	911.627.809	200	200	0	200
Hjelmeland Sparebank	937.896.581	8.485	933	780	153
Smart Innovation Norway AS	986.258.191	10	100	100	-
Kredittforeningen for Sparebanker	986.918.930	460	474	474	-
Kvinesdal Sparebank	937.894.805	9.851	985	896	89
Ladies Tours of Norway	913.718.933	200	200	200	-
NBNP 2 AS	998.845.467	31.896	711	711	-
North Bridge Nordic Property AS	990.674.175	31.896	362	362	-
North Bridge Opportunity AS	991.669.884	7.140	89	89	-
Romania Invest AS	989.434.071	10.000	500	9	491
RomReal Invest EUR		5.792	2.990	6	2.984
SDC AF 1993	988.671.258	3.724	1.666	1.666	-
Sparebank 1 Østfold Akershus	837.884.942	9.523	1.002	1.002	-
Sparebankmatr Spama AS	916.148.690	92	9	9	
Visa-A		179	81	81	-
Visa-C		417	188	188	-
Sum anleggsmidler			81.176	74.681	6.494

Beholdningsendring gjennom året av verdipapirer som er anleggsmiddel:

		01.01.	Nedskrivn	Reklass.	Tilgang	Avgang	31.12.
Anleggsaksjer		73.172	0	-	5.032	3.522	74.681

Note 6 - Varige driftsmidler

Anskaffelseskost pr. 31.12. omfatter samtlige driftsmidler i bruk.

	Fast eiendom konsern	Inventar og maskiner konsern	Fast eiendom	Inventar og maskiner
Anskaffelseskost pr. 01.01	19.974	13.228	4.488	12.660
Oppskrivning	9.200	-	-	-
+tilgang i året	518	161	-	161
-avgang i året	-	-	-	-
Anskaffelseskost pr. 31.12.	29.692	13.389	4.488	12.821
-samlede avskrivninger	7.477	10.513	-	10.096
Bokført verdi pr. 31.12.	22.215	2.876	4.488	2.725
Årets ordinære avskrivning	527	819	-	793
Avskrivningssats	0% -1,5%	20- 33%	0 %	20- 33%

Note 7 - Leieavtaler

Bankens hovedkontor holder til i leide lokaler. Utleier er bankens datterselskap A/S Storgaten 10.
Vårt avdelingskontor i Fredrikstad leier av Ryen Storgt. 10 AS.

	2016	2015
Kommune	Arlig leie	Arlig leie
Halden	1.842	1.796
Fredrikstad	382	370
Sum	2.224	2.166

Note 8 - Endringer i ansvarlig kapital

8a) Resultat etter skatt

	2016	2015
Resultat etter skatt	36.531	23.927
Resultat etter skatt i % av GFVK	1,44 %	0,96 %

8b) Egenkapital

	Morbank:				Konsern:
	Sparebankens fond	Fond for vurd. forskjell	Gavefond	Sum	
Egenkapitalendring:					
Egenkapital 31.12.2015	295.851	5.872	7.753	309.476	310.082
Estimatavvik	-227	-		-227	-227
Tilført av årets resultat	33.829	-297	3.000	36.532	36.532
Anvendt av gavefondet			-2.448	-2.448	-2.448
Egenkapital 31.12.2016	329.453	5.575	8.305	343.333	343.939

8c) Kapitaldekning

Ansvarlig og kjernekapital:	2016	2015
Sparebankens Fond	329.453	295.851
Gavefond	8.305	7.753
Fond for vurderingsforskjeller	5.575	5.872
Fondsobligasjoner	-	-
- Overfinansiering av pensjonsforpl.	-	-
- Utsatt skattefordel	-	-
- Immaterielle eiendeler og goodwill	-	-
Sum kjernekapital før 50/50 fradrag	343.333	309.477
Fradrag: Ansvarlig kapital i finansinstitusjoner	-44.408	-46.406
Tilleggskapital fondsobligasjoner	-	-
Sum kjernekapital /ansvarlig kapital	298.925	263.071
Kjernekapitaldekning (%)	23,48 %	20,76 %
Ren kjernekapitaldekning (%)	23,48 %	20,76 %

8d) Beregningsgrunnlag fordelt på eksponeringskategorier og vekting

Beregningsgrunnlag blir beregnet på grunnlag av balanseposter (eiendeler) og utenom balanseposter, som består av garantistillelser og ubenyttede trekkrettigheter. Disse postene er tildelt ulik risikovekt utifra den antatte kredittrisiko de reprensenterer.

Eksponeringsategori:	2016	2015
Stater	-	-
Lokale og regionale myndigheter	5.804	1.802
Institusjoner	10.964	29.342
Foretak	111.951	108.284
Massemarked	-	-
Pantsikkerhet eiendom	816.545	767.751
Forfalte engasjementer	2.263	4.654
Høyrisiko engasjement		
Obligasjoner med fortrinnsrett (OMF)	7.056	7.522
Fordring på institusjoner og foretak med kortsiktig rating	5.679	3.991
Andeler verdipapirfond	34.249	42.390
Egenkapitalposisjoner	46.074	43.694
Øvrige engasjementer	95.928	123.561
Sum balanse og utenom balanseposter	1.136.513	1.132.990
Operasjonell risiko	136.474	134.017
- Fradrag standardmetoden	-	-
Sum beregningsgrunnlag	1.272.987	1.267.009
Totalt kapitalkrav 8%	101.839	101.361
Overskudd av ansvarlig kapital utover 8%	197.086	161.710

Note 9 - Likviditetsforhold - finansiering

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at banken ikke skal kunne gjøre opp sine forpliktelser på forfall. Bankens innskuddskunder kan i praksis på kort varsel diponere sin innskuddskapital. Derimot vil bankens lånekunder ønske langsiktig finansiering og kredittrammer. På denne måten eksponeres banken for likviditetsrisiko.

Banken har interne måltall for likviditet, herunder likviditetsreservekrav, som kvartalsvis fremlegges for styret. Ved årsultimo er myndighetenes krav til LCR 80 %. Bankens interne krav er 90 %, og ved utgangen av 2016 var bankens LCR 149 %. Likviditetsindikator 1 og 2 er henholdsvis 111,3 % og 113,6 %. Banken skal ha en innskuddsdekning på minimum 75 %, og dekningen utgjør ved årets utgang 92,7 %.

Selv om banken nærmest er fullfinansiert via kundeinnskudd, funder banken seg også gjennom langsiktige innlån fra penge- og kapitalmarked. Forfallstrukturen fremgår i denne note. Kommiterte trekkrettigheter i DNB, MNOK 75, er på kort sikt sentral i denne sammenheng, selv om rammene ikke har vært benyttet gjennom 2016.

Likviditetssituasjonen betraktes som meget god.

I tabellen på neste side er trukkede kasse-/driftskreditter tatt med under kolonne 0-1 mndr. på linjen for utlån til kunder. Innskudd fra kunder er rapportert i kolonnen uten løpetid. Dette er i tråd med Finanstilynets forskrift for slik rapportering.

9a) Restløpetid på eiendels- og gjeldsposter

	< 1 mnd.	1-3 mnd.	3-12 mnd.	1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Sum
Kont./fordr. NB	-	-	-	-	-	80.510	80.510
Utlån til kredittinst.	-	-	-	-	-	28.397	28.397
Utlån til kunder	222.411	23.437	101.017	455.057	1.360.667	-	2.162.589
Obligasjoner	-	12.002	11.984	122.586	2.284	-	148.855
Aksjer	-	-	-	-	-	122.447	122.447
Øvrige eiendeler	-	-	-	-	-	14.228	14.228
Sum eiendeler	222.411	35.439	113.001	577.643	1.362.951	245.582	2.557.025
	< 1 mnd.	1-3 mnd.	3-12 mnd.	1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Sum
Gjeld til kredittinst.	-	-	-	-	-	-	-
Innskudd fra kunder	-	8.525	-	243.793	-	1.760.805	2.013.123
Obligasjonsgjeld	-	45.000	-	124.899	-	-	169.899
Ansvarlig lån	-	-	-	-	-	-	-
Øvrig gjeld	-	-	-	-	-	30.670	30.670
Egenkapital	-	-	-	-	-	343.333	343.333
Sum gjeld og egenkapital	-	53.525	-	368.692	-	2.134.808	2.557.025
Netto likv. eksponering	222.411	-18.086	113.001	208.951	1.362.951	-1.889.226	-

Kassekreditt er medtatt under restløpetid 0-1 mnd.

Renterisiko

Renterisiko oppstår som en følge av at bankens utlåns- og innlånsvirksomhet ikke har sammenfallende rentebinding. Dette betyr at når markedsrenten endrer seg, kan banken først foreta renteendring på sine balanseposter med utgangspunkt i regelverk og avtaler. En endring av markedsrentene vil derfor bety økning eller reduksjon av netto renteinntekter i resultatregnskapet.

Tid frem til renteregulering for bankens eiendeler og forpliktelser fremgår av tabellen nedenfor.

9b) Renteendringstidspunkt for eiendels- og gjeldsposter

	< 1 mnd.	1-3 mnd.	3-12 mnd.	1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Sum
Kont./fordr. NB	-	-	-	-	-	80.510	80.510
Utlån til kredittinst.	-	-	-	-	-	28.397	28.397
Utlån til kunder		2.162.589	-	-	-	-	2.162.589
Obligasjoner	32.151	104.437	9.984	-	2.283	-	148.855
Aksjer	-	-	-	-	-	122.447	122.447
Øvrige eiendeler	-	-	-	-	-	14.228	14.228
Sum eiendeler	32.151	2.267.026	9.984	-	2.283	245.581	2.557.025
Gjeld til kredittinst.	-	-	-	-	-	-	-
Innskudd fra kunder	-	2.013.123	-	-	-	-	2.013.123
Obligasjonsgjeld	50.000	119.899	-	-	-	-	169.899
Ansvarlig lån	-	-	-	-	-	-	-
Øvrig gjeld	-	-	-	-	-	30.670	30.670
Egenkapital	-	-	-	-	-	343.333	343.333
Sum gjeld og egenkapital	50.000	2.133.022	0	-	-	374.003	2.557.025
Netto renteeksponering	-17.849	134.004	9.984	-	2.283	-128.422	-

Obligasjonsbeholdning og -gjeld løper med kvartals renteregulering. Med unntak for gjeld til kredittinstitusjoner skjer forrentning forøvrig etter bankens til enhver tid gjeldende rentevilkår. Gjennomsnittlig effektiv rente på innskudd fra kunder har vært 0,87 % (2015: 1,57 %).

9c) Innskudd fra og gjeld til kunder

	Gj.sn rentesats	Valuta	2016	2015
Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid		NOK	1.659.099	1.689.616
Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid		NOK	354.024	297.679
Sum	0,87 %		2.013.123	1.987.295

Lov om sikringsordninger for banker pålegger banken å være medlem av Bankenes Sikringsfond. Fondet plikter å dekke tap som en innskyter måtte få på innskudd i banken med inntil 2 mill. kroner av det samlede innskudd. Årlig innbetales en avgift til Bankenes Sikringsfond etter bestemmelser i Banksikringsloven.

9d) Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer

Obligasjonslån	Opptatt år	Forfall	Nominell rtr.	Gjeld pr. 31/12
NO0010708043	2014	27.03.2017	Nibor 3mnd + 62 bp	45.000
NO0010729049	2015	12.01.2018	Nibor 3mnd + 62 bp	50.000
NO0010773815	2016	12.09.2019	Nibor 3mnd + 84 bp	75.000
				-
Periodisert underkurs				(101)
Bokført verdi i balansen				169.899

Note 10 - Poster utenom balansen

Betingede forpliktelser - Garantier	2016	2015
Betalingsgarantier	3.581	4.813
Kontraktsgarantier	11.709	10.805
Andre garantier	3.124	2.828
Lånegarantier - Eika BoligKreditt	18.205	22.419
Sum betingede forpliktelser	36.619	40.865

Banken stiller garanti for lån som våre kunder har i Eika Boligkreditt (EBK). EBK har som kriterie at lånet er innenfor 60 % av panteobjektet (bolig/hytte). Videre må det være avholdt takst på eiendommen, og taksten må ikke være eldre enn 6 måneder når lånet opptas.
Bankens kunder har pr 31.12.16 lån for 988 mill. kroner hos EBK (31.12.15: 812 mill. kroner).

Garantibeløpet overfor EBK er todelt:
*Tapsgaranti - Den delen av lånet som overstiger 50 % av sikkerhetsstillelsen. For lån som overstiger 50 % av sikkerhetsstillelsen skal garantien være på minimum kr 25 000 pr lån. Garantien gjelder i 6 år fra dato for rettsvern. Den samlede tapsgaranti som banken har er begrenset til 1 % av bankens utlånsportefølje i EBK.
*Saksgaranti - Gjelder for hele lånebeløpet fra banken anmoder om utbetaling til pantesikkerheter har oppnådd rettsvern.

EBK har også rett til å motregne eventuelle tap i bankens provisjon for kundebehandling i en periode på inntil 3 år.

Spesifikasjon av garantier til EBK	2016	2015
Tapsgaranti	9.882	8.232
Saksgaranti	8.323	14.187
Andel av felles garantiramme	-	-
Sum	18.205	22.419

Alle lån i EBK ligger innenfor 60 % av forsvarlig verdigrunnlag, altså i godt sikrede boliglån. Restrisiko knyttet til lån formidlet til EBK er etter bankens vurdering begrenset. Banken har overtatt ett misligholdt lån fra Eika BoligKreditt i 2016 (frem til avleggelse av årsregnskapet for 2016). Bankens utlån gjennom EBK gjelder i all vesentlighet nye lån eller refinansiering.
Siden lån formidlet til EBK utelukkende er godt sikrede lån, forventer banken lav misligholdssannsynlighet samt at volumet på lån som tas tilbake til egen balanse ikke vil være vesentlig for bankens likviditet. Forutsatt 1 % mislighold i porteføljen, vil dette utgjøre 9,9 mill. kroner. Likviditetsrisikoen knyttet til lån formidlet til EBK er etter bankens vurdering begrenset.

Forpliktelser	2016	2015
Bevilgede ikke diskonterte lån og ubenyttet rammekreditter	147.004	133.923
Sum forpliktelser utenom balansen	147.004	133.923

Pantstillelser

	2016		2015	
	Morbank	Konsern	Morbank	Konsern
Pantstillelser				
Pantsikret gjeld:	-	-	-	-
Sum	-	-	-	-
Sikkerhetsstillelser				
Ihendehavendeobligasjoner og andeler i obligasjonsfond	80.543	80.543	73.110	73.110
Fast eiendom		-		-
SUM	80.543	80.543	73.110	73.110

Note 11 - Opplysninger om skatter

11a) Resultat - skattepliktig inntekt 2016

Nedenfor spesifiseres forskjellen mellom det regnskapsmessige resultat før skattekostnad og årets skattegrunnlag.

	2016	2015
Resultat før skattekostnad	45.022	32.279
Estimatavvik ført mot egenkapital	-302	-256
Endring midlertidige forskjeller	-4.812	3.473
Permanente forskjeller	-11.478	-6.919
Skattepliktig inntekt	28.430	28.577
Betalbar skatt 25%	7.107	7.716
Formuesskatt	650	1.124
Skatteeffekt av avgitt konsernbidrag	-	-
Betalbar skatt i balansen	7.757	8.840
Betalbar inntektsskatt	7.107	7.716
Betalbar formuesskatt	650	1.124
Skatt av estimatavvik pensjon	76	64
For mye/lite avsatt	-545	81
Endring/utsatt skatt	1.203	-633
Årets skattekostnad	8.491	8.352

11b) Spesifikasjon av midlertidige resultatforskjeller

Utsatt skatt er beregnet på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier ved utgangen av regnskapsåret.

	2016	2015	Endring
Driftsmidler	-426	-349	-77
Regnskapsmessige avsetninger	-4.877	-	-4.877
Pensjonsforpliktelse	-5.569	-11.753	6.184
Verdipapirer	468	-3.115	3.583
Grunnlag utsatt skatt	-10.404	-15.217	4.813
Utsatt skatt 31.12	-2.601	-3.804	1.203

Note 12 - Opplysninger vedrørende datterselskaper

12a) Aksjer i datterselskaper

	A/S Storgaten 10	Berg Sparebank Eiendomsmegling AS	SUM
Inngående balanse 01.01.	6.849	1.451	8.300
+ Resultat 2016	-299	482	183
- Utbytte	-	-480	-480
Balanse 31.12.	6.550	1.453	8.003
Anskaffelseskost	100	606	
Andel bokført egenkapital ved anskaffelse	100	600	
Konsernbidrag tidligere år	1.722	-	
Eierandel	100 %	70,6 %	
Forretningskontorkommune	Halden	Halden	

12b) Generelle opplysninger

	A/S Storgaten 10		Berg Sparebank Eiendomsmegling AS	
	2016	2015	2016	2015
Innskudd fra	1.847	3.049	2.990	3.693
Utlån/garantier til	11.215	11.550		
Skyldig konsernbidrag	-	-		
Fordring			480	900
Renter fra	397	422		
Renter til	1	1	75	83
Resultat for regnskapsåret	-299	-292	683	1.535
Egenkapital	6.550	6.849	2.059	2.056

NOTE 13 - Valuta

	2016	2015
Eiendeler utenlandsk valuta, kontanter	1.218	1.146

Eiendeler i utenlandsk valuta er omregnet etter middelkurser pr. 31.12.16

Note 14 - Opplysninger vedrørende ansatte og tillitsmenn

14a) Antall ansatte pr 31.12.2016

Berg Sparebank har 27 ansatte, herav 4 deltidsansatte. Dette utgjør 25,6 årsverk.

14b) Opplysninger vedrørende ansatte og tillitsvalgte (lån/kreditter)

	2016	2015
Ansatte	56.933	51.560
Styremedlemmer	15.688	13.750
Generalforsamling	15.119	16.600

Lån til ansatte, styremedlemmer og generalforsamlingens medlemmer er sikret i samsvar med Finansieringsvirksomhetslovens § 2-15. Lån er ytet etter bankens generelle kredittvilkår. Lån til ansatte og pensjonister er gitt etter særskilte regler vedtatt av styret, og ytes til subsidiert rente. Beregnet rentesubsidiering, er differansen mellom lånerente og myndighetenes normrente. Rentefordel er innberettet med NOK 398.070,- som det er betalt arbeidsgiveravgift av. Rentefordelen er ikke bokført, og den påvirker bankens rentenetto.

14c) Opplysninger vedrørende ansatte og tillitsvalgte m.v.

Lønn, pensjonsforpliktelse og annen godtgjørelse	Lønn	Pensjons-kostnad	Bilhold	Andre ytelser	Lån/kreditt-ramme	EBK
Ledende ansatte						
Banksjef Jørn Berg	1.124	492	100	43	2.849	
Styre						
Leder Bjørn Sigurd Brevig	100			6	6.528	
Terje Kristiansen	53				2.280	
Bård Degnes	48				1.325	1.600
Heidi A. Johansen	49				1.984	
Malin Hansen	51				-	
Merete Dammyr	49				1.971	
Generalforsamling						
Leder Anne Wahlstrøm	11				1.772	1.585
Nestleder Knut R. Nilsen	5				-	1.101
Øvrige medlemmer					7.735	2.926

Banksjef har en avtale om livsvarig pensjon på 70 % av lønn fra fylte 65 år. Pensjonsytelsen reguleres årlig under utbetaling tilsvarende utviklingen i folketrygdens grunnbeløp.
Berg Sparebank har ikke etablert bonusordninger eller andre særskilte former for kompensasjon til styremedlemmene. Banken benytter ikke aksjeverdibasert godtgjørelse.
Banken har salgs- og resultatbonus som gjelder for alle ansatte med unntak av banksjef.

14d) Pensjoner

Berg Sparebank har pensjonsordninger som dekker OTP-kravene. Bankens ytelsesbaserte pensjonsordning for ansatte fra tidligere enn 2008, er avviklet i 2016. I tillegg har banken usikrede pensjonsforpliktelser som finansieres over driften.

AFP-ordningen åpner for at ansatte kan gå av med førtidspensjon fra fylte 62 år. AFP-ordningen er en ytelsesbasert flerforetakspensjonsordning. Det er ikke foretatt avsetning for denne ordningen i regnskapet, fordi det ikke foreligger pålitelig måling av pensjonsforpliktelsene.

Følgende forutsetning er lagt til grunn for beregningen:	2016	2015
Avkastning på pensjonsmidler	2,10 %	2,50 %
Diskonteringsrente	2,10 %	2,50 %
Årlig lønnsvekst	2,25 %	2,50 %
Årlig G-regulering	2,00 %	2,25 %
Årlig regulering av pensjoner under betaling	1,60-2,00 %	0,00-2,25 %
Arbeidsgiveravgift og finansskatt	19,10 %	14,10 %

Pensjonskostnader:	2016	2015
Ytelsesbasert pensjonsordning	-63	1.200
Usikrede pensjonsordninger	250	227
AFP-kostnader	271	245
Premie innskuddspensjon	243	212
SUM pensjonskostnad	701	1.884

Pensjonsforpliktelser:	Ytelsesbasert pensjonsforpliktelse		Usikrede pensjonsforpliktelser	
	2016	2015	2016	2015
Pensjonsforpliktelser (brutto/PBO)	-	25.216	4.675	4.525
- Pensjonsmidler (markedsverdi)	-	19.440	-	-
= Pensjonsforpliktelser (netto)	-	5.776	4.675	4.525
Periodisert arbeidsgiveravgift og finansskatt	-	814	893	638
+ Ikke resultatført estimatavvik	-	-	-	-
SUM pensjonsforpliktelser	-	6.590	5.568	5.163

Note 15 - Overtatte eiendeler

Type eiendel	2016	2015
Overtatt grunneiendom	163	278
Sum	163	278

Note 16 - Spesifikasjon av inntekter fra banktjenester

	2016	2015
Betalingsformidling	2.421	2.192
Provisjoner Eika Boligkreditt	4.531	6.904
Provisjon Skadeforsikring	4.041	3.632
Provisjon Livsforsikring	856	821
Sparing og plassering	1.054	904
Korttjenester	7.231	6.369
Andre provisjoner og gebyrer	171	1.256
Sum provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	20.304	22.078

Note 17 - Spesifikasjon av andre driftskostnader

Andre driftskostnader	2016	2015
Leie av lokaler	2.209	2.070
Lys, varme, renhold, vedlikehold leide lokaler	593	867
Maskiner og inventar	167	220
Kostnader Eika-Gruppen AS	5.642	5.158
Alarm og verditransport	364	357
Reparasjon, vedlikehold, serviceavtaler	288	253
Fremmede tjenester	1.021	911
Øvrige kostnader	1.233	2.472
Sum øvrige driftskostnader	11.515	12.308

Spesifikasjon av revisjonshonorar	2016	2015
Lovpålagt revisjon	331	330
Teknisk bistand skatt	31	31
Rådgivning	52	52
Sum revisjonshonorar inkl. mva	414	413

Tlf: +47 23 11 91 00
Fax: +47 23 11 91 01
www.bdo.no
Org. nr. 993 606 650 MVA

BDO AS
Vika Atrium,
Munkedamsveien 45
Postboks 1704 Vika
N-0121 Oslo

Uavhengig revisors beretning

Til generalforsamlingen i Berg Sparebank

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Berg Sparebanks årsregnskap som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og

- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter

- gir selskapsregnskapet et rettvisende bilde av den finansielle stillingen til Berg Sparebank per 31. desember 2016 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

- gir konsernregnskapet et rettvisende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Berg Sparebank per 31. desember 2016 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Annen informasjon

Ledelsen er ansvarlig for annen informasjon. Annen informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke annen informasjon, og vi attesterer ikke den andre informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese annen informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom annen informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den andre informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettvisende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.

- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter

omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.

- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.

- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.

- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettvisende bilde.

- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og

oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 28. februar 2017
BDO AS

Inge Soteland
statsautorisert revisor

BDO AS, et norsk aksjeselskap, er deltaker i BDO International Limited, et engelsk selskap med begrenset ansvar, og er en del av det internasjonale nettverket BDO, som består av uavhengige selskaper i de enkelte land. Foretaksregisteret: NO 993 606 650 MVA.

Hovedkontor

Postboks 83
Storgata 10
1751 Halden

Avdelingskontor

Postboks 198
Storgata 10
1601 Fredrikstad

Sentralbord

tlf. 69196000
e-post: firmapost@berg-sparebank.no
www.berg-sparebank.no